

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

5/2017

TEMA:
GAMMEL PAGT I NY BELYSNING

6
Hvad er pointen med den gamle pagt?

12
Sjælesorgen i ceremonierne

22
Gud som genopretter

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 5/2017. Årgang 152
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om året.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

Pexels.com

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 300 kr.
(unge under 30: 170 kr.)
Kun netabonnement: 170 kr.
(unge under 30: 100 kr.)
Gaveabonnement: 170 kr. for papir-
udgave, 100 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.
Ved adresseændring bedes oplyst både
gammel og ny adresse.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dlm.dk
www.dlm.dk

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke
nødvendigvis redaktionens synspunkter,
men redaktionen er ved deres optagelse
ansvarlig for, at holdninger og syns-
punkter må kunne rummes inden for
det, som Luthersk Mission (LM) står for.

REDAKTOR

Ole Solgaard,
Enggårdsvvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dlm.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen,
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Braüner,
stud.scient.pol., København,
a_brauner@hotmail.com

Inge Bøgel Lassen,
tidl. lærer, Aalborg
ibl@adslhome.dk

Per Månsson Westh,
cand.theol., København
peweje@gmail.com

Ruth Vatne Rasmussen,
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 Hvem sætter dagsordenen?
Ole Solgaard

TEMA:

GAMMEL PAGT I NY BELYSNING

- 06 Hvad er pointen med den gamle pagt?
Peter Søes

- 11 Kom som en ild
Mathias Secher Rom

- 12 Sjælesorgen i ceremonierne
Alex Dahl Karlsen

- 16 Hvordan bruges GT i NT?
Torben Kjær

HORISONT

- 20 Der er en ny opdatering ...
21 "Gud har endnu ikke bedt mig flygte"

FOR TROEN

- 22 Gud som genopretter
Manuel Vigilius

- 26 Mysteriet i skabelsen
Regin Benner

ANDRE ARTIKLER

- 28 Udfordring til et helligt liv
Birger Reuss Schmidt

- 32 Tiden før verdensafslutningen
Peter Vestergaard Olsen

BOGER

- 36 Bare sig nej!
38 Skift fokus

Det nye, der skete med Jesus, skal forstås som en bekræftelse og en stadfæstelse af GT's gudstro og håb. Det er alle NT's forfattere enige om

LEDER

Hvem sætter dagsordenen?

AF OLE SOLGAARD

Ubevidst begyndte jeg febrilsk at bladre i diverse avisudklip, Facebook-opslag og links til artikler ...

Ole Solgaard

Da jeg skulle til at skrive denne lederartikel, gjorde jeg mig nogle overvejelser om, hvad der er vigtigt at tage op for tiden. Ubevidst begyndte jeg febrilsk at bladre i diverse avisudklip, Facebook-opslag og links til artikler. Jeg måtte jo kunne finde svaret dér.

Og der er uden tvivl nok af udfordringer, som kunne være relevante at tage op i en lederartikel. Kommunalvalg. Forvirring om køn og seksualmoral. Tv-udsendelsen *Herrens veje*. Burkaforbud. Missionsforeningernes udvikling, afvikling eller ...? Flygtninge. Forfølgelse. Religionens rolle i et demokrati. Osv.

Som kristne bør vi forholde os til tidens udfordringer og tage del i debatten på baggrund af vores kristne overbevisning. Ikke mindst som redaktør af et magasin, der bl.a. gerne vil give hjælp til at forholde sig til tidens strømninger, må jeg holde mig en smule opdateret og følge med i, hvad der foregår.

Men hvem eller hvad er det egentlig, der skal sætte dagsordenen for mig? Og for kristne fællesskaber? Og for kristne magasiner?

Online konstant

Det er ikke nogen nyhed, at mange danskere konstant er online. Følger med i nyheder, ikke-nyheder, sport, underholdning, debatter, mailbeskeder og alt, hvad der ellers bimler ind for næsen af os.

Er det den slags, der skal sætte dagsordenen for, hvad jeg beskæftiger mig med og finder vigtigt? Skal det sætte dagsordenen for, hvad vi tager op i forkyndelse og (leder)artikler?

Et kategorisk nej til det spørgsmål er ikke tilstrækkeligt. For hvis vi vil tjene Gud i vores slægtled, må vi også forholde os til vores konkrete tid og vores konkrete medmennesker.

Men: Vi misforstår vores kald, hvis vi lader os jage rundt i manegen af mediernes dagsorden

Guds ords dagsorden er mere aktuel end det dagsaktuelle

og de mange strittende input, vi får gennem vores online-tilstedeværelse.

Det er mere vigtigt at orientere sig efter ham, der har alle tider i sin hånd. Ham, som kom til verden i tidens fylde. Ham, der både er evig og samtidig nærværende i netop vores tid.

Ham må jeg være "online" med. Konstant.

Det er ham, der først og fremmest må sætte dagsordenen. For mig. For kristne fællesskaber. Og for kristne magasiner. Kun når vi er online med ham, kan vi bidrage med aktuelle kristne svar i tiden.

Derfor er den konstante udfordring – og dagsorden – for os at være online med ham. Det sker ved, at vi fordyber os i hans ord og lever i stadig bøn. Det ændrer proportionerne på de aktuelle problemstillinger, der presser sig på for tiden. Det ændrer også svarene.

Det er fint med udgangspunkt i dagsaktuelle udfordringer at spørge, hvad der mon kan siges til det og det ud fra Bibelen og et kristent livssyn. Og jeg glæder mig over de dygtige kristne personer og organisationer, der på den måde bidrager til den kristne holdningsdannelse med gode svar både indadtil og udadtil – også i dette magasin. Det er guld værd.

Samtidig med at vi gør det, er det endnu mere vigtigt, at vi hele tiden har vores udgangspunkt et andet sted: i den dagsorden, som Gud har sat i sit ord. Vi må fordybe os i hans tanker og sindelag. Spørge ham, hvad der er vigtigt. Finde de gode prioriteringer. Få en ballast at stå på og handle ud fra. Og så derefter lade Guds ord, sindelag og tanker kaste lys over tidens emner – ud

fra Guds ords egne forudsætninger.

På den basis kan vi med handlinger og ord komme til at afspejle Gud midt i vores kaotiske tid. Han har overblikket over, hvad vores tid har brug for. Han tænker typisk i helt andre baner, end vi kunne sige os selv (Es 55,9; 1 Kor 2,9f).

Vi må derfor frimodigt fortsætte med at udfolde Guds ords centrum og mange aspekter i både hjem, menighed og samfund – uanset om vi finder det dagsaktuelt eller ej.

Jul, Jesus og søndagsskolebørn

Guds ords dagsorden er mere aktuel end det dagsaktuelle. Julen minder os om, at Gud har grebet ind netop i vores verden. Hans svar på tidens problemstillinger er anderledes, end nogen kunne forestille sig: Jesus.

"Han er den usynlige Guds billede, al skabnings førstefødte.

I ham blev alting skabt

i himlene og på jorden,

det synlige og det usynlige,

troner og herskere,

magter og myndigheder.

Ved ham og til ham er alting skabt.

Han er forud for alt,

og alt består ved ham.

Han er hoved for legemet, kirken.

Han er begyndelsen, den førstefødte af de døde, for at han i alle ting skulle være den første. For i ham besluttede hele guddomsfylden at tage bolig og ved ham at forsone alt med sig på jorden som i himlene, ved at stifte fred ved blodet på korset" (Kol 1,15-20).

Det citerede afsnit svarer "Jesus" på langt flere spørgsmål, end noget søndagsskolebarn kunne finde på. For Jesus er hele tilværelsens omdrejningspunkt – også i vores tid. Og dermed den, der er berettiget til at sætte dagsordenen.

Mit ærinde er ikke at forklejnede de dagsaktuelle ting, der trænger til gode kristne svar. Mit ærinde er at minde om, at Guds dagsorden går flere spadestik dybere. ■

TEMA

Hvad er pointen med den gamle pagt?

AF PETER SØES

Hvad skulle det til for med ofrene og tempeltjenesten i den gamle pagt? Og hvad har det egentlig at gøre med troende kristne i dag?

Peter Søes, f. 1973
Kandidatstipendiat på
Menighedsfakultetet
ps@teologi.dk

Gammel Testamente (GT) er en god bog, som vi ikke kan undvære! Jeg tror ikke, det kommer bag på nogen af dette blads læsere, at der kan stå sådan i en artikel. Heller ikke hvis jeg gør det lidt tydeligere: GT var Jesu bibel; det er om GT, Jesus siger, at Skriften ikke kan rokkes (Joh 10,35), og det er GT, Paulus kalder "indblæst af Gud og nyttigt til undervisning, bevis, vejledning og opdragelse i retfærdighed" (2 Tim 3,16).

Jesus og apostlene siger ting som disse igen og igen, så hvis man satte sig for at skrive om Ny Testaments (NT) syn på og brug af GT, kom man ikke til at mangle stof. Snarere spalteplass – og det uanset, hvor mange sider, man havde til rådighed.

Denne artikel handler ikke snævert om NT's syn på GT. Men hvis den havde gjort, ville det være en afgørende pointe, at det nye, der skete

med Jesus, skal forstås som en bekræftelse og en stadfæstelse af GT's gudstro og håb. Det er alle NT's forfattere nemlig enige om.

Derfor kan vi slet ikke undvære GT; tværtimod skal vi hente alt mulig godt dér – lærdom, udholdenhed og trøst, siger Paulus (Rom 15,4). Og i første omgang skal vi selvfølgelig læse det.

Forvirret over GT?

Når jeg gør det – læser GT – sker der bare af og til det, at jeg hverken synes, jeg får lærdom eller trøst ud af det. Snarere forvirring. Ikke at det er sådan hver gang; som regel synes jeg faktisk, det er forunderligt at kunne genkende min situation og mit forhold til Gud i disse gamle skrifter. Men på den anden side er der tekster, hvor afstanden til min hverdag som Jesus-troende er ret stor.

Det gælder fx ofrene. Forordninger om ofrene

i templet (i første omgang: telthelligdommen) har en fremtrædende plads i Tredje Mosebog og findes også her og der i resten af Moseloven. Og har jeg fx tekster fra Tredje Mosebog som læsestof gennem nogle uger, er der et par spørgsmål, som bliver påtrængende:

For det første forekommer det mig, at hvis tempel-gudstjenesten med dens ofre har en fremtrædende plads i et menneskes liv med Gud, så må det liv få et noget andet præg end mit. Det er selvfølgelig ikke noget problem i sig selv. Men det rejser spørgsmålet om, hvad det så er, der er fælles for alle Guds børn – inklusiv en troende jøde på templets tid og inklusiv mig?

For det andet må man spørge, hvad alt dette skulle til for? Fra NT ved vi, at dyreofre aldrig har kunnet fjerne synder (Hebr 10,1.4.11) – alligevel indstiftede Gud altså jødedommen som en offerreligion. Med et tempel, der genlød af

hyl, brøl og brægen fra de dyr, der ustandselig blev slagtet. Men hvorfor?

Disse to spørgsmål vil jeg – i omvendt rækkefølge – forsøge at besvare i denne artikel. Og så vil jeg prøve at anlægge en lidt mere overordnet vinkel på Guds pagter i Bibelens to testamenter.

Man slår ikke en handel af med Gud

Læser man Tredje Mosebog igennem for at finde ud af, hvorfor folket skulle ofre, er der én formulering, der springer i øjnene, fordi den bruges 45 gange: Formålet med ofrene er at skaffe *soning*. Der er ganske vist også andre motiver, som spiller ind; afgrøde- og måltidsfrene i kapitel 2-3 har for eksempel ikke direkte med soning at gøre. Alligevel er det rigtigt at sige, at ofrenes overordnede formål er at skaffe folket soning – så de får tilgivelse, som det ofte tilføjes.

Man kan ikke slå en handel af med Gud og give ham en ged til gengæld for syndsforladelse. Og det har man aldrig kunnet – heller ikke på Det Gamle Testaments tid.

Ofrene er Sinaj-pagtens nådemidler, og deres funktion kan sammenlignes med den funktion, nadveren har hos os kristne

Er der mon hermed angivet en anden vej til frelse end den, vi kender fra NT, nemlig troen? Noget i retning af, at man som jøde på templets tid blev frelst ved at holde loven – og skulle man så komme til at bryde et bud, kunne man gøre skaden god igen ved at give Gud et offer og dermed skaffe sig soning?

Nej! – tværtimod. Man kan ikke slå en handel af med Gud og give ham en ged til gengæld for syndsforladelse. Og det har man aldrig kunnet! Det ville også være absurd; man kan ikke lave studehandler med verdens skaber. Gud er den retmæssige ejer af jorden, og et menneske kan ikke give ham noget, der ikke allerede er hans. Han siger det selv med eftertryk i Salme 50,9-13; han har ikke brug for ofrene, for ”jorden er hans, med alt, hvad den rummer” (vers 12).

Det fremgår også af Tredje Mosebog selv. Her er formuleringen i Tredje Mosebog 17,11 vigtig. Gud siger: ”Blodet ... har jeg givet jer til at komme på alteret for at skaffe soning”. Altså: Gud har ikke brug for ofrene – men det har folket. Og det er dybest set ikke mennesker, der giver dem til Gud, men Gud, der giver dem til mennesker.

Det tror jeg, Gud havde to grunde til.

For det første ville han med ofrene minde folket om, hvor alvorlig synden er. Hebræerbrevet fremhæver dét motiv, når det om Yom Kippur-ofrene (den store forsoningsdag) hedder, at ”i ofringerne ligger en årlig påmindelse om synd” (Hebr 10,3).

På den måde skulle Guds folk til stadighed huske, hvad deres problem i forhold til Gud overhovedet bestod i, nemlig synd. Og at der kun er én vej til fællesskab med Gud, nemlig tilgivelse af synd.

For det andet skulle ofrene bringe frelsen nær. Det er det, der ligger i udtrykket ”skaffe soning, så de får tilgivelse” (3 Mos 4,20 m.fl.). Ofrene er Sinaj-pagtens nådemidler, og deres funktion kan sammenlignes med den funktion, nadveren har hos os kristne. Brød og vin kan ikke i sig selv sone synden, ligeså lidt som blodet fra en ged kan. Men som nadveren er det, var ofrene Guds gaver til sit folk, der på en mystisk, sakramental måde, bragte dét nær, som faktisk kan sone synder. Nemlig Jesu blod.

Man frelses ved tillid til Guds løfter

På den måde er det klart, at ofrene hentede deres kraft fra noget, der endnu var fremtid, da de blev indstiftet. Det er det, som menes, når der står, at ”Kristus er død til forløsning fra overtrædelserne under den første pagt” (dvs. Sinaj-pagten, Hebr 9,15).

Jeg tror egentlig ikke, Tredje Mosebogs første læsere har vidst særlig meget om dét. I hvert fald står der ikke dér noget klart om, hvad det var for en fremtidig begivenhed, ofrene hentede deres kraft og gyldighed fra. Siden hen – først og fremmest i ordene om Herrens tjener, der som et lam skulle bringe sit liv som skyldoffer (Es 53) – fik folket mere at vide.

Men om de nu vidste lidt eller meget: Ingen, hverken i Sinaj-pagten eller i dag, behøver være i tvivl om, hvordan man bliver frelst. Det sker ved tro, ved tillid til Guds løfter.

Helt berettiget viser Paulus, at det netop er GT's pointe – og at han altså ikke præsenterer en ny frelsesvej. Hans yndlingseksempel er Abraham, som blev retfærdig ved tro (Rom 4,3. Gal 3,6). Argumentet er, at sådan står der i GT (1 Mos 15,6). Og at Moseloven hverken

vil eller kan være en anden vej til frelse (Gal 3,17f).

Fælles for Guds børn til alle tider

Guds mål med Sinaj-pagten var, at hans folk skulle kende ham: "Jeg vil vandre midt iblandt jer, og jeg vil være jeres Gud, og I skal være mit folk" (3 Mos 26,12). Fra Jeremias' Bog 31,33 og Hebræerbrevet 8,10 og andre steder ved vi, at det også er Guds mål med den nye pagt i Jesu blod.

Det betyder, at for alle Guds børn – både for mig og for en troende jøde på templets tid – er der noget, der er fælles. Det er for det første, at vi i troen kender Gud som vores far. Og for det andet, at Gud selv kommer os nær med sin frelse gennem nogle ydre midler. Det er blandt andet ofrene i Sinaj-pagten, det er blandt andet nadveren i den nye pagt, og i begge pagter er det Guds ord.

Det er vigtigt at understrege, at Gud er den samme, og det er derfor, man for eksempel kan læse en 3000 år gammel salme og opleve, at den sætter fantastisk præcise ord på et moderne 2017-liv med Gud.

Verden har ændret sig

Samtidig er der forskelle. Ikke på Guds væsen, men på hans børns situation. Jeg tror, man overordnet kan inddele forskellene i to hovedgrupper, som man lidt teknisk udtrykt kunne kalde de *tidshistoriske* forskelle og de *pagtshistoriske* forskelle.

Til de *tidshistoriske* forskelle hører de forhold, der har at gøre med, at verden har ændret sig. Der er forskel på, hvordan man lever sit liv i Danmark i dag, og hvordan man levede det i Israel på templets tid. Og det berører selvfølgelig også måden, vi lever med Gud på – hvad det er for nogle ting, vi beder om, eller hvilke pro-

blemstillinger, vi er optaget af. Også når vi læser Bibelen.

Hvordan vi skal forholde os til Darwins udviklingslære eller til ægsortering, var ikke aktuelt for Guds børn dengang, men det er med god grund vigtigt for os. Og omvendt: Gud påbyder i Femte Mosebog 22,8, at man skal sætte rækværk om taget, når man bygger et hus, så ingen falder ned. Det er en vigtig lov i et samfund, hvor man opholder sig meget på tagene, men det er mindre aktuelt for os.

De tidshistoriske forskelle er grundlæggende af samme type som de forskelle, der er mellem måden at være kristen på i Danmark år 2017, og så måden man er kristen på i andre kulturer i verden i dag eller måden, man var kristen på i Danmark for fx 400 år siden.

Templets tid er forbi

Til de *pagtshistoriske* forskelle hører de forhold, der har at gøre med, at på GT's tid var Jesus ikke kommet endnu, ligesom Helligånden heller ikke var nær på samme måde. Som vi har set, betyder det ikke, at jøderne dengang havde en anden vej til frelse, selvom Gud brugte nogle andre midler til at bringe frelsen nær. Guds mål – frelse og fællesskab med mennesker – er det samme.

Det understreges af Paulus i Andet Korintherbrev 6,16, hvor han citerer Tredje Mosebog 26,12. Men i samme vers skriver han noget, der ikke kunne have stået i 3 Mosebog: "Det er os, der er den levende Guds tempel". Hvis vi lægger mærke til, at Paulus skrev, mens templet i Jerusalem stadig stod der, kan vi fornemme lidt af, hvor provokerende sætningen i og for sig er.

Pointen er, at efter pinsedag er Gud nær

på en anden måde. Ikke i templet, men i de Jesus-troende, som han bor i ved sin Ånd. Dette er den grundlæggende "pagts-historiske forskel", og jeg tror også, det er pointen i Jeremias' profeti om den nye pagt (Jer 31,31ff).

Der er flere nytestamentlige tekster, der kaster lys over det med, at templets tid er forbi med Jesus. En af dem er Markusevangeliet 11,15f, som fortæller, hvordan Jesus jog de handlende ud af templet.

Tanken er ikke bare, at tempelgudstjenesten skal "renses", det vil sige føres tilbage til sit udgangspunkt. Tværtimod, for uden de handlende kunne man hverken købe offerdyr eller veksle til den valuta, som gaver til templet skulle gives i. Og så kunne templets offergudstjeneste slet ikke opretholdes. Også ordene i Hebræerbrevet 10,18 om, at der efter Jesu død ikke er brug for syndofre mere, afspejler forskellen på Sinaj-pagten og den nye pagt, og der er en række tekster i brevet, der understreger det.

På denne baggrund rejser der sig et godt spørgsmål, nemlig hvordan det konkret har været at leve som Guds barn, dengang templet var stedet for hans nærvær?

Jeg skal indrømme, at jeg synes, det er svært at svare særlig håndfast på det. Men jeg forstår i hvert fald på denne baggrund lidt af, hvor alvorligt det er i Ezekiels Bog 9-11, når Gud forlader templet og Jerusalem. Og hvorfor det var så vigtigt for Ezra, Haggaj og Zakarias at få templet genopbygget efter eksilet.

Gud løber ikke fra sine løfter

Et andet godt spørgsmål – ikke mindst i mødet med jøder – er, om Gud ved at erstatte Sinaj-pagten med den nye pagt i Jesu blod har brudt sine løfter?

For alle Guds børn – både for mig og for en troende jøde på templets tid – er der noget, der er fælles. Det er for det første, at vi i troen kender Gud som vores far

Vi kender Guds pagt med Noa (1 Mos 9) om ikke igen at lade jorden gå under i vand. Den kaldes i vers 12 "en evig pagt", og den er ikke tilsidesat, hverken med Jesu komme eller med Helligåndens udgydelse pinedag.

Vi kender også Guds pagt med Abraham (1 Mos 12; 15; 17 og masser af andre bibelteks-ter): At hans efterkommere skal bo i Israel, og at Gud vil bruge dette folk til at bringe velsig-nelse og frelse til alle jordens folk. Også den kal-des "en evig pagt" (1 Mos 17,7 m.fl.), og den op-hæves ikke i NT.

Tværtimod understreger Paulus i Romerbrev-et 11, at det også efter Jesus er sådan, at Gud handler med det jødiske folk for at vise, hvem han er. Folkets forhærdelse over for Jesus viser os således Guds strenghed i sin vrede over van-troen. Og når folket til sidst skal frelses ved at anerkende Jesus, skal Gud på den måde demon-strere for hele verden, hvor suveræn hans barm-hjertighed er.

Så er der pagten med David, om at kongedøm-met skal bevares i hans slægt (2 Sam 7 m.fl.). David-pagten kaldes også "en evig pagt" (fx Es 53,2), og heller ikke den ophæves i NT. Jesus er netop den Davids-søn, hvis evige herredømme opfylder og stadfæster David-pagten.

Pagterne med Noa, Abraham og David står alt-så fast, for Gud løber ikke fra sine løfter.

Sinajpagten var tidsbegrænset

Men hvad så med Sinaj-pagten – er det løfte-brud at tilsidesætte den?

Nej! For den var ikke evig. Og det tidsbegræn-sede fremgår vel at mærke af Moseloven selv; det var så at sige indbygget i pagten, at den

kunne "løbe til ende", hvis folket ikke over-holdt den. Nemlig ved at de pagtsforbandel-ser, der er opregnet i Tredje Mosebog 26,14-45 og Femte Mosebog 28,15-68, nemlig så skulle ramme folket.

Det var det, der skete, da templet og Jerusa-lem faldt i år 586 f.Kr., og folket blev ført i eksil. Og Jeremias, der var profet på den tid, konsta-terede, at det netop var "pagtens ord, der gik i opfyldelse" (Jer 11,8). Dermed var der så at sige "plads til" en ny pagt, og det er faktisk det ud-tryk, grundteksten til Hebræerbrevet 8,7 bruger.

Forsmag på Guds konkrete nærvær

Det er denne nye pagts tid, jeg – og læseren – lever i. Det fantastiske ved den er, at Gud nu bor i sine børns hjerter ved sin Ånd. Det kunne få folk på Sinaj-pagtens tid til at længes efter den, og for enhver, der indlader sig med Jesus, er den nye pagt en virkelighed, der er åben for erfaring.

Og lad mig så bare slutte med at minde om, at når Gud nu bor i de troendes hjerter, er det en forsmag på det, vi skal opleve, når Guds rige kommer.

Da skal Gud bo konkret hos os, som det skil-dres i Johannes' Åbenbaring 21-22, og hans herlighed skal fylde den nye jord på en måde, som giver fuld valuta for alle de drømme, hans børn har haft, mens den gamle verden bestod. Og så skal det – med henvisning til Tredje Mo-sebog 26,12 – proklameres:

"Nu er Guds bolig hos menneskene, han vil bo hos dem, og de skal være hans folk, og Gud vil selv være hos dem" (Åb 21,3). ■

Artiklen har været trykt i *Ordet & Israel*, november 2002

TEMA

Kom som en ild

AF MATHIAS SECHER ROM

♩ = 100

D maj7 Am7 D7 G maj7 G maj7

Kom — som en ild, kom — som et stil-le pust.

5 G maj7 C7 D maj7 A/cis Hm7 Hm7/fis

Som — hos E - li - as, — da Ba - al blev knust. Et

Em7 /g A7 /g Fism7 /a

flam-me - hav — med din magt, et stil-le ord, du har

H7 /dis Em7 /g A7 D maj7 D maj7

sagt i klip-pe-spal - tens sag - te sus.

Mathias Secher Rom, f. 1983
Præst i Bramming Frimenighed

Kom som en ild, kom som et stille pust.
Som hos Elias, da Ba'al blev knust.
Et flammehav med din magt,
et stille ord, du har sagt
i klippespaltens sagte sus.

Giv os de hjerter, Jeremias så.
Hjerter af kød, som du har skrevet på.
En evig pagt med dit blæk,
det gamle liv viskes væk,
en hellig slægt, som vil bestå.

Send os din engel som hos Daniel.
Værn os mod den, som kun kan slå ihjel.
Beskyt og favn vores små,
og vis dem, hvor de skal gå,
hos dig kan vi få trøst og hjælp.

Levende Vand ud fra Jerusalem,
vis os den dag, hvor vi kan vende hjem.
Hvor Herrens folk sættes fri,
hvor "hvorfor" møder "fordi",
hvor Satans tyranni er glemt.

TEMA

Sjælesorgen i ceremonierne

EN UDFOLDELSE AF, HVAD TREDJE MOSEBOG 14,1-20
KAN LÆRE OS OM VORES FORHOLD TIL GUD

AF ALEX DAHL KARLSEN

*Gud har altid et ord netop til mig i min situation,
ind i det, der netop er mit hovedproblem.*

Ceremonierne i Det Gamle Testamente kan virke både outdatede og uforståelige, men når vi ridser lidt i overfladen, fortæller de os noget mere generelt om, hvem Gud er, og hvordan vores forhold er til ham.

I denne artikel skal vi se nærmere på ceremonien om genoptagelse i menigheden efter spedalskhed. Det anbefales derfor at læse afsnittet i Tredje Mosebog 14,1-20.

Her møder vi den store sjælesørger: Den Gud, der havde forordnet ceremonierne på en sådan måde, at de kunne være til hjælp for den udstødte. For den udstødte kunne det nemlig være vanskeligt at forstå med hjertet, at han igen var en del af Guds folk og måtte komme Gud nær. Tidsfaktoren og budskabets gentagelse var afgørende.

Læg i øvrigt mærke til, at der efter hver ceremoni står: "så er han ren". Det samme budskab

måtte formidles ad flere omgange og på forskellig måde. Det minder os om, at vi også har brug for igen og igen at høre ordene om, at vores synd er sonet af Jesus – og prædiket med de forskellige vinkler, som også NT lægger op til.

Hvilke skatte finder vi så i disse ceremonier? Flere ting. Ceremonierne var forkyndelse for både ører, øjne og de øvrige sanser af:

- Syndens alvor og betydning
- Guds hjertelag mod os
- Guds kærligheds pris (om end kun i billedlige og foreløbige termer)
- Hvad det betyder at være Guds børn, hans folk
- Hvad det betyder at være med i Guds folks fællesskab

Nogle af disse skatte vil vi forsøge at kigge nærmere på.

Udelukket fra fællesskab

Baggrunden for de omtalte ceremonier om genoptagelse i menigheden var, at hvis man var spedalsk, skulle man udelukkes af lejren og havde derfor ingen adgang til tabernaklet eller templet, og de spedalske skulle advare folk om deres tilstedeværelse og råbe "uren, uren" (3 Mos 13,1-46).

Den spedalske var altså både udelukket fra fællesskab med Gud og med andre mennesker. Spedalskhed er derfor også et billede på *synden*, der ødelægger fællesskabet med Gud og andre mennesker.

Gik der melding om, at en spedalsk evt. var blevet helbredt, skulle han undersøges. Undersøgelsen foregik ved, at præsten gik *uden for* lejren for at undersøge den spedalske. Det er et billede på, hvordan Jesus kom til den fortabte menneskehed – til vores verden – i stedet for, at vi skulle søge efter ham i himlen. Ifølge Hebræerbrevet 13,12 led Jesus "uden for byporten".

Hvis den spedalske var helbredt, skulle der gennemføres adskillige ceremonier for renselse og genoptagelse i menigheden/lejren. Det hele tog otte dage. Budskabet i de enkelte ceremonier er nogenlunde det samme (dog er der en form for fortælling eller progression i rækkefølgen), men det bliver forkyndt med forskellige vinkler og over tid.

Pointen er, at Gud ordnede det sådan, fordi han ved, at et så stort budskab, som det er, at den spedalske bliver erklæret renset for sygdom, ren for Gud og har adgang til at komme hans ansigt nær, kræver tid at kapere. Det kræver forkyndelse ad flere omgange og med forskellige vinkler, så alle har mulighed for at gribe dette evangelium.

Ceremonierne kan kategoriseres i fem dele.

Fuldkommen ren

Første ceremoni (første dag, v. 1-7) går ud på at slagte en fugl over et lerkar med kildevand. I dette kar med vand og blod tilsættes:

- Cedertræ – et billede på styrke og bestandighed

- Isop-gren – formodentlig det samme som den isop, der blev brugt til at smøre påskelammets blod på dørstolperne ved udgangen af Egypten
- Karminrødt garn – garn, som er indfarvet med blodets farve, og som indgår i tabernaklets teltduge og i præstedragten

En levende fugl dyppes i skålen med vandet og blodet samt de tre øvrige elementer og stænkes syv gange på den helbredte. De syv gange svarer til at forkynde: Han er fuldkommen ren.

Den levende fugl, dyppet i blod, vand, karminrødt garn, cedertræ og isop, slippes derefter fri. Der er to mulige tolkninger, som dog ender med det samme budskab:

1. Det minder om syndebukken, der slippes løs i ørkenen med de af ypperstepræsten bekendte synder (3 Mos 16,22): Den spedalskes synder er fjernet, borte med fuglen.
2. Fuglen er et billede på den spedalske selv. Dvs. han er dækket af blodet og vandet, og dermed renset/fri fra sine synder. Cedertræet forkynder for den rensede spedalske: Din status som ren kommer fra Gud, så den er bestandig, trods det, du føler.

Det karminrøde garn kunne jo både minde om forsoningen med den røde farve, men kunne også forstås som et pant på eller løfte om, at ceremoniernes endemål er fællesskab med tabernaklets Gud. Det kunne være her, Paulus har hentet udtrykket om Helligånden, der er "pantet på vor arv" (Ef 1,14).

Født på ny

Den anden ceremoni (første og syvende dag, v. 8-9) går ud på, at den spedalske skal vaske sit tøj, rage alt sit hår af og bade sig i vand. Derefter må han, for første gang siden han blev udstødt pga. sin sygdom, komme ind i lejren. Han skal dog sidde uden for sit telt.

Efter en uge skal han igen vaske sit tøj og rage alt sit hår af, ja endog øjenbryn og skæg.

Der er tre ting at bemærke:

1. Han kommer til at ligne en nyfødt, der jo heller ikke har meget hår på hovedet. Her kan vi

Alex Dahl Karlsen, f. 1967

Kontorassistent Herning
Kommune

Fritidsprædikant i LM

alex.dahl.karlsen@gmail.com

Den rensede er ikke bare lige akkurat accepteret af Gud. Han helliges eller indvies til at tilhøre Gud

- tænke på den, der er født på ny, som (igen) har opnået adgang til Guds nådetrone.
2. "Vaske sit tøj" er et billede, der også kendes fra Ny Testamente, hvor vores tøj vaskes i Lammets blod (Åb 7,14; 22,14).
 3. Det kan være så voldsom en følelsesmæssig oplevelse at krydse grænsen til lejren, at der mentalt kan være brug for en langsom tilvænnning. Derfor de syv dages "karensperiode". Også vi kender til, at den nye fødsel eller det fornyede forhold til Jesus ikke altid sker som en enkel og kort proces. Der kan være gamle synder, der plager, svære minder, eller det kan bare være alt for stort til at kunne fattes.

Indviet til Gud

Den tredje ceremoni (ottende dag, v. 10-18) er skyldofferet, og den består af tre dele. Nu er den helbredte klar til at møde op for Herrens ansigt. Han er ikke bare i lejren, accepteret af mennesker, men nu skal han møde Herren selv og høre, se og mærke, at han er et fuldgyldigt medlem af Guds menighed. Han kommer til at opleve, hvordan han modtages og skænkes syndernes forladelse af Herren selv.

Ceremonien foregår derfor ved indgangen til Åbenbaringsteltet og består af følgende elementer:

1. Skyldofferet ofres (v. 11-13)
 2. Skyldofferblodet kobler alteret (Gud) og den rensede sammen (v. 14)
 3. Indvielsen til det nye liv med olie (v. 15-18)
- Skyldofferet er beskrevet i Tredje Mosebog 5,14-26 og kapitel 7. Senere møder vi syndofferet i fjerde ceremoni. De ligner hinanden meget. Relationen imellem dem vil jeg kommentere i den forbindelse.

Nu møder den rensede for alvor den personlige tilsigelse af syndernes forladelse, og hvor den kommer fra. Den er ikke bare fra mennesker. I forbindelse med skyldofferet blev blodet stænket hele vejen rundt om alteret (3 Mos 7,2). Skyldofferets blod er vel modtaget af alteret (Gud selv), og bekræfter derved, at det fjerner skylden. Når blodet er stænket hele vejen

rundt, fortæller det også, at skylden er fjernet hele vejen rundt, totalt. Og Gud har ingen blinde vinkler, hvor han overser noget.

Men det blod, der fjerner skylden, skal kobles sammen med den skyldige. Gud er forsonet, men tilgivelsen skal relateres til det enkelte menneske. Det sker herefter:

Blodet fra skyldofferet stryges på højre øreflip, højre tommelfinger og højre storetå på den, der er erklæret ren. I øvrigt gjorde man også dette ved indsættelsen af ypperstepræsten (3 Mos 8,23). Det var den samme nåde, som gjaldt for den hellige præst som for den udstødte spedalske.

Blodet på højre øreflip kan minde os om, at det, vi hører, ser og oplever, må under det rensende blod. Blodet på højre tommelfinger fortæller, at det, vi gør, må under det rensende blod. Blodet på højre storetå fortæller, at de steder, vi bevæger os hen, må under det rensende blod. Det handler vel også om viljen; hvor vil jeg hen med mit liv?

Også det blod, der i dag renser os, har været en tur på alteret, billedligt talt. Jesus ofrede sit eget blod som den himmelske ypperstepræst. Jesu død blev godtaget af himlen. Jesus stod op igen og lever i dag.

Den rensede er ikke bare lige akkurat accepteret af Gud. Han *helliges* eller indvies til at tilhøre Gud. Også olien stænkes syv gange for Herrens ansigt for på den måde at koble Herren sammen med den, der nu igen får adgang for Herrens ansigt.

Gud helliger det samme øre, den samme tommelfinger og den samme storetå med olie, som blev rensed ved skyldofferets blod.

I udgangspunktet var der en log (½ liter) olie. Der er ikke brugt meget, så det meste er tilbage. Det hældes over den, der er erklæret ren. Han bliver nærmest helt klistret til i olie. Han bliver billedligt talt dækket af indvielsens olie. Her kan vi tænke på Salme 103,1: "Alt i mig skal prise hans herlige navn"! Intet er undtaget.

Personlig adresse

Den fjerde ceremoni (ottende dag, v. 19a) ligger i

forlængelse af det foregående. Nu ofres syndofferet (beskrives i 3 Mos 4,1-5,13). Syndofferet skaffer soning for synden.

Som nævnt ved skyldofferet hører de to ofre sammen. Desuden bruges udtrykkene *synd* og *skyld* i flæng ved beskrivelsen af skyld- og syndofferet. Hvad er pointen? Hvorfor to ceremonier for noget, der ikke er så nemt at adskille, og som hører uløseligt sammen?

En mulig forklaring kunne være, at selv om skyld og synd hører uløseligt sammen (jf. at de to ofringer udføres sammen), er vi mennesker forskellige. For nogle er hovedproblemet: Mit handlingsmønster er imod Guds vilje; ham, jeg elsker – eller burde elske! Det gør ondt i samvittigheden (det er *synde*problematikken). For andre kan hovedproblemet opleves: Jeg står strafskyldig overfor den hellige Gud! Det er erkendelsen af, at jeg aldrig kan sone min egen synd og gøre Gud tilfreds. *Skylden* er i bund og grund en juridisk term.

Selv om der i praksis ikke er forskel på konsekvensen: Jeg har med den vrede, anklagende Gud at gøre – så må de to tilgange eller mennesketyper føre til to ceremonier, to ofringer. Gud har nemlig altid et ord lige netop til mig i min situation, ind i det, der netop er mit hovedproblem.

Måske er det noget, vi godt kunne være mere opmærksomme på, så vi ikke er så smalsporede, at vi kun har et ord til den ene og ikke den anden.

Gud vil menneskers frelse. Derfor indretter han sig efter, hvor vi er, for at nå os netop der.

Taknemmelig overgivelse

I den femte og sidste ceremoni (ottende dag, v. 19b-20) bringes brændofferdyret, som er et heloffer (3 Mos 1 og 6), og afgrødeofferet (3 Mos 2 og 6) på alteret.

Brændofferet har dels soningskarakter, men handler ellers primært om overgivelse til Herren og taknemmelighed. Afgrødeofferet er en frivilliggave og handler ligeledes om taknemmelighed.

Afgrødeofferet kaldes for et "duftoffer til Her-

ren, en liflig duft" (3 Mos 6,8). Det er dette billede, der bruges i NT om de helliges bønner (Åb 8,1ff).

Det, vi møder her til sidst, er taknemmeligheden for soningen, indvielsen og tjenesten for Gud og bønnen, ja, det inderlige fællesskab med Gud.

Pointer i lyset af ny pagt

Nogle tilsyneladende uforståelige ceremonier i Tredje Mosebog kan altså også lære os, der lever i den nye pagts tid, noget væsentligt:

- Spedalskheden udelukker mennesker fra fællesskab med hinanden og Gud. Sådan er syndens natur også.
- Gud viser sin kærlighed mod os "uden for lejren", altså mens vi endnu er syndere.
- Gud forkynder tilgivelse, soning og fjernelse af skyld på flere måder, alt sammen for at vi kan gribe det på den ene eller anden måde.
- Gud tager sig tid, så vi kan nå at gribe det og fastholde det.
- Soningen er "for mig" – alteret og den enkelte kobles sammen.
- Soningen bygger ikke på noget i mig, men på noget, der skete med andre. I Tredje Mosebog 3,14 var det dyr, der skulle ofres, mens det i den nye pagt er Guds egen søn, Jesus, der måtte dø for at skaffe soning (Hebr 9,11-14; 10,1-18).
- Fællesskabet med Gud fører til troens gensvar: taknemmelighed, tjeneste og bøn. ■

Gud vil menneskers frelse. Derfor indretter han sig efter, hvor vi er, for at nå os netop der

TEMA

HVORDAN BRUGES GT I NT?

AF TORBEN KJÆR

Moseloven har sin plads og funktion i den gamle pagt, men når vi rykker over i opfyldelsens tid, ser vi både brud og sammenhæng med Moseloven.

Som bibellæser er det relevant at lægge mærke til, at Ny Testamente (NT) har overvældende mange henvisninger til Gammel Testamente (GT). I denne artikel vil vi se eksempler på, *hvordan* GT egentlig bruges i NT.

Den helt grundlæggende forudsætning for NT's brug af GT er, at GT er Guds ord, ligesom NT er Guds ord. Derfor er GT og NT en enhed. Denne enhed samler sig om frelseshistorien som bærende tanke.

Gud virker i historien og bringer sin frelse til mennesker i historien. Når ordet *frelsehistorie* anvendes om GT og NT, ligger der også i det, at denne frelsens historie er en sammenhængende historie. Gud arbejder frem mod et mål.

Nogle af de helt afgørende begivenheder i denne historie er udvælgelsen af Abraham og løfterne til ham om et afkom, om at blive stamfader og om et land. Der er udfrielsen fra Egypten og

erobringen af det hellige land. Gennem Israels historie forkyndes der om en frelser, der skal komme.

Opfyldelsens tid

En ny afgørende begivenhed i frelseshistorien er Jesu komme. Her begynder opfyldelsens tid. Den lovede frelser er kommet, og han beskrives med titler fra GT.

Her kommer *Guds Søn*, der bringer åbenbaring fra Gud og handler med Guds magt. Her kommer *Messias*, frelserkongen, der udbreder Guds frelsende rige med tilgivelse, retfærdighed og undere. Her kommer *Herrens lidende tjener*, der gennem døden skaffer soning, og her kommer den lovede *Menneskesøn*, som i sin person rummer både Gud og menneske (Dan 7,13).

Det er karakteristisk for opfyldelsen, at løfterne i GT opfyldes i to faser. Med Jesu komme er

opfyldelsens tid allerede inde; frelse er allerede kommet, og mange løfter opfyldes i Jesus og i kirkens tid, men fuldendelsen venter. Andre løfter opfyldes først med genkomsten i fuldendelsen med den endelige dom og den nye jord.

I denne frelseshistorie er Gud den samme, frelsen er den samme (tilgivelse og retfærdighed), og målet det samme. Grundlaget for denne frelseshistorie lægges i GT, og dette grundlag lever videre i NT. Der tænkes derfor i NT i de forestillinger, der allerede er åbenbaret i GT, så at de grundlæggende forestillinger, begreber og strukturer er de samme.

Dog er alt i NT set i opfyldelsens lys. Det gælder derfor også de to temaer, jeg fokuserer på i denne artikel nemlig loven og soningen.

Opfyldelse og loven

NT's brug af Moseloven er det ene område, jeg vil fokusere på. Moseloven er Guds lov til Israel, og den blev givet med henblik på bosættelsen i landet. Det er en stor og omfattende lov, der omspænder alle facetter af livet.

Moseloven har sin plads og funktion i den gamle pagt, men når vi rykker over i opfyldelsens tid, ser vi både *brud* og *sammenhæng* med Moseloven. Et centralt sted er Matthæusevangeliet 5,17-20:

"Tro ikke, at jeg er kommet for at nedbryde loven eller profeterne. Jeg er ikke kommet for at nedbryde, men for at opfylde. Sandelig siger jeg jer: Før himmel og jord forgår, skal ikke det mindste bogstav eller en eneste tøddel forgå af loven, før alt er sket. Den, der bryder blot ét af de mindste bud og lærer mennesker at gøre det samme, skal kaldes den mindste i Himmeriget. Men den, der holder det og lærer andre at gøre det, skal kaldes stor i Himmeriget. For jeg siger jer: Hvis jeres retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget."

Her kommenterer Jesus sit forhold til GT. Han betoner stærkt, at han ikke er kommet for at nedbryde "loven eller profeterne", som er en sammenfatning af GT.

Når Jesus taler om GT, fokuserer han nogle gange på GT som *lov* (Matt 7,12; 22,40). Andre gange fokuserer han på GT som *profeti* (Matt

11,13). Det sidste er tilfældet her. Jesus ophæver altså ikke GT som profeti, men han er kommet for at *virkeliggøre* GT's profetier. Dette er formålet med hans komme. Jesus bekræfter dermed GT's autoritet som profeti.

I vers 18 taler han om "loven", som her forstås som hele GT på grund af sammenhængen med vers 17. Jesus bekræfter, at så længe den nuværende verden består, vil GT bestå intakt og uforanderligt som profeti. Med formuleringen "før alt er sket" sætter Jesus en grænse for GT's gyldighed. Det gælder GT's profetier, og de vil bevare deres gyldighed, indtil de er opfyldt.

"Før alt er sket" er nøglen til at forstå Moseloven, for den sætter de følgende ord ind i en opfyldelsesproces. I vers 19 taler Jesus om forholdet til Guds bud, men han gør det ud fra sin begyndende opfyldelse af GT's profetier. Derved sættes Moseloven med dens bud ind i en opfyldelsesproces, og i denne opfyldelsesproces kan vi se, at Jesus generelt *ophæver* Moselovens bud som gyldige for os, men dog *bekræfter* de ti bud (Matt 5,21.27.33; 15,4.19; 19,18f; 23,16. Mark 2,27; 7,22). De er Guds gyldige vilje for os.

Når Jesus derfor taler om "ét af de mindste bud", er det bud i Moseloven, som i opfyldelsens tid er bekræftede og gyldige for os. Denne forståelse bekræftes af det forhold, at Jesus faktisk ophæver nogle bud og bekræfter andre. Det er også tydeligt i NT i øvrigt, at Moseloven er ophævet generelt set (ApG 15,19-21. Gal 3,19. Ef 2,15), mens de ti bud er bekræftet.

Her er der en tydelig *kontinuitet* eller sammenhæng. De ti bud i deres sammenfatning i det dobbelte kærlighedsbud er den ene grundpille i etikken i NT.

Der er også en tydelig *diskontinuitet* eller brud, idet Moseloven er ophævet som helhed. Den hørte til i en tid fra israelitternes bosættelse og til Jesu komme. Den hørte til i et bestemt folk, der boede i et bestemt land, men da Guds folk efter Jesu komme ikke længere er identisk med et etnisk folk og er løsnet fra et bestemt land, har den udspillet sin rolle.

Det betyder ikke, at Mosebøgerne ikke længere er Guds ord, og det betyder heller ikke, at vi ikke kan lære meget af teologien i Mosebøgerne og lade os inspirere af loven. Men som forplig-

Ofrene i GT er typer, der peger frem mod ham, der skal være det egentlige offer

Torben Kjær, f. 1949

Lektor i NT på Dansk
Bibel-Institut
tk@dbi.edu

Det er tydeligt i NT, at Mose-loven er ophævet generelt set, mens de ti bud er bekræftet.

tende bud er Moseloven i sin helhed ophævet.

I NT ses Moseloven i opfyldelsens lys. I NT er modellen den, at der findes en naturlig lov, der står skrevet i hjertet. Den er identisk med de ti bud. Moselovens kerne er de ti bud, og de står skrevet på stentavler. I NT bekræfter Jesus og Paulus de ti bud.

Opfyldelse og soningen

Soningen er det andet område, jeg vil fokusere på. I GT åbenbarer Gud nogle grundvilkår for mennesket. Han åbenbarer sin lov, og overtrædelse fremkalder Guds vrede og straf. Gud giver en tempeltjeneste med ofre, der soner synden, og han giver Israel den store årlige soningsdag. Ofrene i GT er typer, der peger frem mod ham, der skal være det egentlige offer.

Denne grundstruktur lever videre i NT i opfyldelsens lys. Gud står ved sin lov, og den er stadig rammen for menneskers liv. Overtrædelse fremkalder Guds vrede og straf, men de gam-

meltestamentlige ofre opfyldes i det ene offer.

I NT tænkes der i de samme strukturer og forudsætninger, som Gud har åbenbaret for Israel. Et godt eksempel er Romerbrevet 3,21-26:

"Men nu er Guds retfærdighed åbenbaret uden lov, bevidnet af loven og profeterne, Guds retfærdighed ved tro på Jesus Kristus for alle, som tror. Der er ingen forskel; for alle har syndet og har mistet herligheden fra Gud, og ufortjent gøres de retfærdige af hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus. Ham gjorde Gud ved hans blod til et sonoffer ved troen for at vise sin retfærdighed, fordi han havde ladet de tidligere synder ustraffede, dengang han bar over med dem, for i den tid, der nu er inde, at vise sin retfærdighed, så han selv er retfærdig og gør den retfærdig, som tror på Jesus."

Her trækkes der nogle tydelige tråde til GT. Her beskrives soningen i lys af den gammeltestamentlige offertjeneste. De første kapitler i Romerbrevet er rammen for dette afsnit, og i

Paulus beskriver dermed Jesu død med en offerterminologi fra GT

dette afsnit åbenbarer Paulus, at han tænker i den samme grundstruktur som i GT.

Vendt bort fra Gud

Paulus skriver om, hvordan Gud har åbenbaret sig for alle mennesker. Det sker via den naturlige gudsåbenbaring (Rom 1,18-20). Han skriver om, hvordan Gud har åbenbaret sin lov for alle mennesker. Det sker via den naturlige lovåbenbaring (Rom 1,32; 2,14-16). Denne åbenbaring er den ramme, som menneskeheden er sat ind i.

Paulus skriver, hvordan alle mennesker vender sig bort fra Gud og overtræder hans bud, det være sig den naturlige eller åbenbarede lov (Rom 1,8-32; 2,1-5; 2,17-24). Denne overtrædelse fremkalder Guds vrede og straf (Rom 1,18; 2,5.8). Guds vrede bliver en virkelighed, som bryder ind i nogle menneskers liv (Rom 1,18), eller Guds vrede bliver en fremtidig virkelighed, som på dommens dag vil bryde ind over dem (Rom 2,5). Hele menneskeheden står strafskyldige over for Gud og lever med en forventning om at møde Guds vrede (Rom 3,19).

Løskøbelsen

Redningen er *soningen*, og den kommer Paulus ind på i Romerbrevet 3,21-26. Paulus skriver om Guds retfærdighed, der er bevidnet af GT. "Guds retfærdighed" er en retfærdighed fra Gud, som åbenbares i evangeliet. Det er tydeligt i vers 22, at denne retfærdighed formidles til os ved troen.

Denne retfærdighed er for alle, som tror. Det sker af nåde. På det område er der ingen forskel, for alle mennesker har syndet og mistet herligheden fra Gud. Den-

ne herlighed er gudbilledligheden, som består i den oprindelige retfærdighed (Ef 4,24; Kol 3,10). Den mistes ved synden.

I vers 24-26 trækker Paulus nu tråde til GT. Han skriver, at vi erklæres retfærdige "ved forløsningen i Kristus". Det er den objektive årsag til retfærdiggørelsen.

Forløsningen eller løskøbelsen definerer han i vers 25 som et sonoffer. Paulus beskriver dermed Jesu død med en offerterminologi fra GT. Det handler om løskøbelse, om død (blod) og om soning. Hvis man følger den græske tekst i vers 25, så står der: "*som Gud fremviste som et sonoffer ved troen ved hans blod...*"

På Golgata stillede Gud Jesus offentligt frem som et "sonoffer". Ordet gengiver det græske *hilastērion*, som i Septuaginta-oversættelsen kan referere til det sonedække, hvor blod stænkes på den store soningsdag (3 Mos 16). Dette blod på sonedækket skaffer soning for ypperstepræsten og for folket.

Men det græske ord er ikke en teknisk term for sonedække. Det bruges i Septuaginta også mere generelt om et sonemiddel, sonoffer. Der er ikke noget i sammenhængen hos Paulus, der identificerer ordet som *sonedække*, og derfor foretrækker jeg det brede *sonemiddel* eller *sonoffer*.

På den store soningsdag skaffes der soning for hele folket. Blod stænkes på sonedækket, og folkets overtrædelser og synder bekendes over bukken, og den bærer deres synder bort. Paulus beskriver Jesu død ud fra den store soningsdag. Jesu offerdød er stedfortrædende, og den gang bærer han ikke kun folkets, men hele menneskehedens synd, og døden skaffer soning.

Synd og soning

Synd er ulydighed mod Guds lov og har følgende konsekvenser: a) den udløser straf (døden), b) den skaber skyld (mennesket skylder Gud sit liv) og c) den virker vrede.

Soningen udsletter synden, og når synden udslettes, får det følgende konsekvenser: a) straffen ophæves, b) skylden betales, c) vreden fjernes.

Jesu død er både *soning*, der udsletter synden, og *forsoning*, der fjerner Guds vrede.

Formålet med soningen var, at Gud kunne vise sin personlige retfærdighed. Han havde et problem, som Paulus beskriver i vers 25-26. I tiden indtil Jesu død havde Gud været overbærende og ladet synd være ustraffet. Der var tilgivelse uden soning.

I længden ville Gud ikke kunne være overbærende over for synd uden at kompromittere sin retfærdighed. Gud havde opstillet en retsordning for mennesket, der lyder: Den, der handler efter min lov, skal leve, men den, der bryder min lov, skal dø.

Derfor var det nødvendigt med et sonoffer. De gammeltestamentlige ofre kunne ikke i sig selv skaffe soning, men ved at pege frem mod Jesu offer var soning mulig for israelitterne.

Vi har hermed betragtet to områder af forholdet mellem GT og NT. 1) Angående Moseloven har vi set, at der både er brud, idet Moseloven som helhed er afskaffet, og sammenhæng, idet de ti bud er bekræftet. 2) Angående soningen er der sammenhæng og opfyldelse, idet Jesu død er det ene store offer, der udsletter synden og skaffer forsoning med Gud. ■

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

SPALTEN VIL OGSÅ INDEHOLDE PASSAGER FRA DEN KIRKELIGE DEBAT OG KLIP FRA FORSKELLIGE BLADE OG AVISER.

Der er en **ny opdatering** ...

Den lille dråbe, der får bægeret til at flyde over, faldt, da jeg skulle tænde for radioen ..., og der ingen lyd kom. Den var blevet forældet. Igen. Nu skal det være DAB+, ikke blot DAB.

Ud over radioen er der meget andet, der skal opdateres. Der er så mange ting, som alle andre har, som vi også burde have. Der er så meget, jeg burde gøre, og dog så mange ting, jeg ikke når. Og så er det, at bægeret flyder over. Og jeg sukker.

Men to citater fra to forskellige personer har fået mig til at indse, at sådan behøver det ikke være. Altså, at "burde-listen" ikke behøver være så lang. Faktisk behøver der ikke være en liste, for "der er så meget, vi ikke er nødt til".

Citatet er hentet fra en bog af samme navn, skrevet af forfatteren og pinsepræsten Tomas Sjödin. Bogen er en samling af mange af Sjödens klummer i Göteborgs-Posten; betragninger over småt og stort, og med bogens titel som en slags

konklusion på det hele. Det er godt at få vendt det hele rundt en gang i mellem. Der *er* meget, vi *ikke* er nødt til.

En anden Thomas, LMH-lærer Thomas Wind, har jeg det andet citat fra. Det er hentet fra en lille bog om bøn: *Et liv i bøn*. Citatet er både provokerende og frigørende: "Der er meget status forbundet med at være opdateret! Men vær ikke bange for ikke at følge med tiden. Giv afkald på tiden og vælg evigheden!"

Begge citater fik mig til at indse, at jeg igen og igen kommer til at miste fokus. På det, der betyder noget, og på det, som er nødvendigt. Og som er det eneste, der ikke kan tages fra mig – det ene nødvendige: Guds ord og Jesu frelse.

Men er det ikke at gøre det hele lidt sort/hvidt? Er det ikke muligt både at holde sig opdateret på verden og have evigheden for øje?

Måske. Men når jeg sukker mest, tænker jeg, at det bedste og nemmeste ville være at

rejse til et øde sted, hvor der ingen mulighed for opdatering er. Det er dog næppe nogen særlig god eller holdbar løsning. Nej, jeg må hellere lære af de to søstre, som Jesus besøgte (Luk 10,38-42).

Jeg må lære af Maria at lukke tiden ude, når Jesus kommer på besøg. Det er ved Jesu fødder, den gode del er, og den skal ikke tages fra mig. Jeg må lære af Jesu ord til Martha, at der er så meget, vi ikke er nødt til, mindst af alt gøre mig bekymringer og være urolig for

mange ting.

Jeg har genhørt en bestemt prædiken over netop den beretning fra Lukasevangeliet. Der siger prædikanten, at han selv har hørt en bestemt prædiken over samme beretning 10 gange. Og dér ligger løsningen nok: at jeg bliver nødt til at opdateres på Jesu ord, igen og igen.

Nu er det med min radio i småtingsafdelingen, det ved jeg godt. Men det var som sagt dråben.

Ruth Vatne Rasmussen

Vær ikke bange for ikke at følge med tiden. Giv afkald på tiden og vælg evigheden!

Hans døtre spørger ham næsten dagligt om at tage dem med væk fra Syrien

"Gud har endnu ikke bedt mig flygte"

Mellemøsten tømmes i disse år for kristne, som forlader området, fordi krige og forfølgelser bliver dem for stærke. Det kan vi ikke bebrejde dem. Vi møder en del af dem i vores menigheder. Personligt er jeg glad for, at vi på den måde også kan gøre godt mod betrængte brødre og søstre. Nogle af dem har oplevet forfærdelige ting, som har ødelagt dem på sjæl og legeme.

Jeg vil dog citere fra oktober-nummeret af Åbne Døres blad. Ikke for at sige, at alle skal gøre som den præst, vi møder her, men hans vidnesbyrd satte tanker i gang hos mig om den virkelighed, jeg selv befinder mig i.

I artiklen møder vi pastor "Simon", som virker i det sydlige Syrien. "Hans døtre spørger ham næsten dagligt om at tage dem med væk fra Syrien. Men pastor "Simon" føler, han har et kald i det sydlige Syrien, hvor han ser Gud virke." Han er ikke naiv eller ligeglad med problemerne. Han bliver også

bange og græder. Han kender smerten.

Hvad er det så, der får ham til at blive? To ting. For det første: Der er brug for ham. Både de tilbageværende kristne i hans område og de, der finder vej ind i kirken og kommer til tro på Jesus (fortrinsvis af muslimsk baggrund), har brug for ham. Han ved, at der ikke vil være nogen til at hjælpe dem, hvis han rejser.

For det andet går han til Herren med sin smerte og sin lyst til at rejse væk. Når han har været hos Ham, "vender jeg tilbage med glæde. Herren giver svaret". Han siger også: "Når jeg går gennem lidelse, går jeg til Herren og græder hos Ham. Det er den nåde, der kommer ud af smerten. Jeg véd, Gud styrer alting. Men nogle gange gør han det fra bag et tæppe".

Selv om jeg ikke bliver fordrevet fra mit hjem, oplever krig eller bliver forfulgt, er der alligevel noget i pastor "Simons" vidnesbyrd, jeg kan

lære noget af.

Som kristen hører jeg til i et andet rige end de, der ikke tror på Jesus. Derfor vil mit liv have et andet mål end dem, der udgør flertallet i vores samfund.

Selv om min hverdag på mange måder ligner andre menneskers, oplever jeg derfor ind imellem situationer, hvor det bliver tydeligt, at jeg og en stor del af mine omgivelser har hver vores mål for livet. Vi tjener hver vores herre. Det giver sig undertiden udtryk i pinagtige situationer eller i mere eller mindre venlige kommentarer.

Som regel er det til at være i, men der kan være situationer, som føles umulige at blive i. Måske skal jeg så skifte job, hvis det er der, jeg oplever det, men det kan også være, at Herren har et kald til mig netop i den situation, jeg er i, og som jeg ikke selv kan overskue.

Jeg spørger nogle gange mig selv, om jeg i praksis er for

hurtig til at fortolke vanskeligheder, omgivelsernes uvenlighed eller kritik som udtryk for, at jeg enten skal lave om på mig selv, stoppe i opgaven eller søge andre græsgange.

Det kan nogle gange være konsekvensen, men måske har Herren en plan med, at jeg skal være i denne vanskelige situation. Fordi jeg netop dér kan herliggøre hans navn.

Jeg er magtesløs, ja! Men jeg må – som pastor "Simon" – i enhver situation gå til Jesus og tale med ham, og spørge efter hans vilje. Han leder og fører mig som fårenes store hyrde.

Alex Dahl Karlsen

FOR TROEN

GUD SOM GENOPRETTER

AF MANUEL VIGILIUS

Lone er et dydsmønster, der har fundet ind i et dødsmonster af "figenblade".

HVEM ER GUD? HVAD VIL HAN MED OS? HVORFOR? OG HVORDAN SKER DET? DET MÅ NÆSTEN VÆRE LIVETS VIGTIGSTE SPØRGSMÅL. DEM FORSØGER VI AT GIVE NOGLE SVAR PÅ I DENNE ARTIKELSERIE, HVOR DEN FØRSTE ARTIKEL KAN LÆSES I NR. 4 2017.

I den første artikel så vi, at Gud ikke bare ønsker at være din åndelige "vaskemaskine" – en tilgivelsesfunktion, der sørger for, at du slipper af med din skyld. Han er en bejler, som vil smykke dig og fremstille dig som fuldkommen. Han vil vinde dit hjerte, være din eneste ene. Og han er gået igennem ufattelige omkostninger, for at det kan ske.

Det utrolige er, at Gud ikke standser der. Kærligheden og helligheden vil mere med dig, i dig. Gud ønsker at genoprette, hvad han engang skabte, og han gør det indefra og ud.

En kølig klippe

Vi læste om lunkne Bjarne i sidste nummer – det viser sig, at han har en kone, der hedder Lone, og som er ret forskellig fra sin mand: Disciplineret og dybt engageret. En søjle i menigheden. Solid som en klippe. Trofast ved alle gudstjenester og møder.

Hun hører mange prædikener, læser meget i Bibelen og bidrager ofte ved "ordet frit". Hun siger

sjældent noget personligt, konkret fra sit liv, men altid noget rigtigt.

Der er i det hele taget en aura af korrekthed omkring hende. Den kan give andre mindeværdsfølelse. Hun er også ret kritisk over for "slapperne" i menigheden og på jobbet. Ind i mellem kan hun have svært ved at tøjle sin kritik – og sit temperament. Så kan der komme et ret så giftigt udbrud ud mellem de smalle læber.

"Hvor kom det fra?!" spørger de, som overværer det.

Det gør Lone i dårligt humør at tænke på. Så hun forsøger at fortrænge det og fokusere på Jesus – og undgå situationer, hvor andre kommer for tæt på: Det er for farligt.

Når hun fejler, føler hun stærk skam, men først og fremmest ærgrelse, fordi det åbner en flanke for kritik. Og når andre antyder, at der er et problem, reagerer hun defensivt: Jesus er jo død for mig! Hvorfor skal vi så rippe op i det?

Hun tænker, der må være noget galt med deres

FOTO: ISTOCKPHOTO

Lone skjuler sig bag selvdisciplin, distance, teologisk korrekthed og dårlige undskyldninger, fordi frygt og skam er blevet det styrende princip i hendes liv som kristen.

teologi ...

I sit stille sind håber hun bare, at hun kan blive bevaret, indtil Jesus kommer igen – og at han gør det snart, så hun kan komme hjem til Gud og endelig slappe af.

Jeg ved ikke, om du kender en Lone. En, du er tæt på. Måske endda *helt* tæt ... Jeg kender hende. Og ligesom med Bjarne er der mere end en god portion Lone i mig selv.

Hvad er der galt med Lone – og med mig? Det er lidt sværere at sætte fingeren på. Med Bjarne var det tydeligt. Med Lone kan man kigge rigtigt længe uden at opdage, at der er noget helt galt. Og hun ænser det ikke selv.

Det skal vi forsøge alligevel. Ikke for at dømme Lone, men for at råbe hende op. Fordi Gud har andre, højere tanker med hende. Fordi Gud får ære, når vi genoprettes i hans billede, og fordi det er hans vilje, at der skal brede sig ringe af velsignelse, ikke skyldfølelse, omkring os.

Dæk din synd!

For at identificere både problemet og løsningen skal vi helt tilbage til begyndelsen, til de første mennesker på jorden:

Gud skabte mennesket "i sit billede" (1 Mos 1,27). For at vi skulle ligne ham. For at vi skulle leve i ubrudt fællesskab, tillid og kærlighed med ham.

Da vi faldt, blev vores hjerter slået ud af kurs. Vi lyttede til Satans løgne og mistede den barnlige tillid til vores far (1 Mos 3,4-6). Blev selvkløge og mistænksomme. Og da han kaldte de første mennesker til opgør i haven, løb de ham ikke i møde, men gemte sig i frygt (1 Mos 3,8). Forsøgte at dække over deres synd med figenblade (1 Mos 3,7).

Det har vi gjort lige siden. Og det er vores store tragedie.

Vi fødes med en standardindstilling, der er programmeret i Edens Have: Dæk din synd!

Ofte bliver denne indstilling næret igennem

Manuel Vigilus, f. 1970

Kommunikationschef i COWI
mvigilius@gmail.com

Det er Guds vilje, at der skal brede sig ringe af velsignelse, ikke skyldfølelse, omkring os

vores opvækst. Det er de færreste forældre, der magter at sende det signal til deres børn, at deres kærlighed er *præcis* lige så stor og stærk over for barnet, når det opfører sig urimeligt og flabet, som når det står og spiller violin foran skolens forældre med hvid kjole og snorlige fletninger.

Og selv om det skulle lykkes at sende signalet, så er vores modtagerapparat af natur så forkvaklet, at vi sjældent opfatter signalet korrekt: Vi har simpelthen svært ved at opfange signalet om kærlighed, når vi bliver irettesat for ulydighed.

Logikken bliver meget hurtigt: Mor og far elsker mig mest, når jeg er god, og mindre, når jeg er slem. Det er ubehageligt ikke at være elsket. Så jeg må holde det onde for mig selv, skjule det, dække over det, kompensere for det med gode gerninger, så jeg kan få kærlighed!

Dårlig idé. Dårlig strategi. Og helt fejlagtigt i forhold til vores himmelske far.

Teoretisk teologi

Det betyder, at selv om Lone – og vi – hører og ”tror” på evangeliet, bliver det ikke for alvor den drivende kraft i hendes og vores indre liv.

Vi ved, at Jesus er død for os, men når vi bliver presset, når vi står nøgne, når vi kommer ind til kernen, griber vi efter figenblade: Selvdisciplin, distance, teologisk korrekthed, dårlige undskyldninger. De bliver vores egentlige frelsesgrund: Det, vi bygger vores identitet og frihed på.

I mit eget liv kan det se sådan ud:

- At jeg giver penge til kirke eller nødhjælp eller andre mennesker, ikke fordi jeg har fået alt og elsker Gud og mennesker, men for at få bedre samvittighed med at tjene eller bruge mange penge på mig selv.

- At jeg tager til gudstjeneste eller møder, ikke fordi jeg længes efter at høre fra min far og være sammen med mine søskende, men fordi jeg frygter for mit omdømme.
- At jeg forbereder mig meget grundigt på en prædiken – eller artikel! – ikke af kærlighed til tilhørerne/læserne, men af frygt for deres dom.
- At jeg gør, hvad min kone vil have mig til at gøre, ikke af kærlighed, men for at undgå kritik.

Det kan se fromt og kristent ud, men er det smukt? Er det Guds genoprettende kunstværk? Eller er det bare figenblade?

Misforstå mig ikke – for det kan blive meget åndeligt selvoptaget det her: *Selvfølgelig* skal vi gøre godt mod andre mennesker med halvsøje motiver. Selvfølgelig skal vi ikke vente med at handle, til vores hjerte og motiver er helt rigtige – så får vi jo aldrig løftet en finger!

Men: Frygt og skam kan og må ikke være det styrende princip for vores liv og vores vækst som kristne. Det reducerer Gud og det, som Jesus har gjort. Og det er tørt og trist.

Indefra og ud

Det er et liv, som minder mig om den gamle Volvo 340, vi blev forsøgt prakket på, dengang vi skulle købe vores første bil: Den så godt ud. Skinnede smaragdgrøn i solen. Men da jeg løftede på måtten i bagagerummet, kunne jeg se sandheden om bilen: Den var pilrådden af rust. Den havde ikke brug for salgslak. Den havde brug for en gennemgribende renovering.

Satan er selvfølgelig ikke glad for selvdisciplin og gode gerninger – men han kan sagtens leve med det, hvis bare han kan snige noget stolthed med ind. Hvis bare det bliver en erstatning for ærlig bekendelse og fuld overgivelse til Gud.

Det er et oldgammelt trick. Det kan vi se i Det Gamle Testamente, hvor profeterne igen og igen irettesætter folket for deres overfladiske gudsdyrkelse (Es 1,14-20 m.fl.).

Det kan vi se hos Jesus, som irettesatte farisæerne for at være øjentjenere og kalkede grave (Matt 23,27): Smukke udenpå, stinkende rådne indeni.

Guds genopretning er anderledes. Den går

gennem radikal, grundlæggende forandring fra selve kernen af vores identitet: Han tager vores gamle, døde stenhjerte og giver os et levende kødhjerte i stedet (Ez 11,19).

Som forfatteren og tænkeren C.S. Lewis formulerede det: "Når Gud kommer ind i et menneskes liv, ser han ikke på os og siger: 'Hvis jeg skærer lidt her og lidt dér, så bliver det rask.' Han fælder hele træet og planter et nyt i stedet!"

Det er denne radikale forandring, Paulus beskriver: "I skal *aftægge det gamle menneske*, som hører til jeres hidtidige levned, og som ødelægges af sine forførelseriske lyster, og at I skal *fornyes i sind og ånd* og *iføre jer det nye menneske, skabt i Guds billede* med sandhedens retfærdighed og fromhed" (Ef 4,22-24).

Selve jeg-først-, præstations- og frygt-motivationen må dø. Den kan kun dø, hvis vi ser, hvor uendeligt elskede, vi er – uanset vores synd. Vi har brug for at erkende, hvor dybt problemet stikker i vores gamle natur – at den ikke kan forbedres. At den bare skal dø; men også at vi får lov at modtage en helt ny, fuldkommen retfærdighed og identitet i Jesus, og at Gud selv vil genoprette os i sit billede til et liv i skønhed og fuldkommenhed.

Dydsmonstre og dødsmonstre

Det var det, Jesus mente, da han sagde: "Hvis jeres retfærdighed ikke langt overgår de skriftkloges og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himmeriget ... Så vær da *fuldkomne*, som jeres himmelske fader er fuldkommen!" (Matt 5,20.48).

Det er jo svimlende, frygtindgydende – men også fantastisk og muligt.

Der er Lone ikke kommet til endnu – eller hun er kommet væk fra det. Hun er et *dydsmonster*, der har fundet ind i et *dødsmonster* af "figenblade".

Budskabet om Guds nåde lindrer skyldfølelsen, men det tænder ikke en *brand* i hendes hjerte, fordi det aldrig får lov at blive konkret. Fordi det aldrig når derind, hvor det virkelig stinker. Hvor hun indser og bekender, at *alt* er tabt – og får lov at se, at *alt* kan vindes.

Og måske også, fordi Lone kommer i en for-

samling, hvor det med Guds genoprettelse ikke bliver forkyndt – af frygt for at det skal ende i usundt fokus på egen vækst, lovtrældom e.l.

Sluk for pumperne

Men Gud *er* en genopretter, og også genoprettelsen er nåde og kærlighed. Og det er den eneste naturlige udvikling for en kristen.

Det, Gud gør, er jo egentlig blot, at han *i stedet bringer tingene tilbage i balance. Til det, vi var skabt til.*

Vi spiller en rolle i det – bestemt (og det vil jeg komme ind på i sidste artikel i serien), men vi spiller ikke *hovedrollen*: Det er Gud, der handler i og med os, gennem sit ord og sine sakramenter.

Det kan sammenlignes med det, som skal ske med Søborg Sø i Nordsjælland:

Lige nu er "søen" tørlagt. Det er den, fordi man på et tidspunkt ville overtage kontrollen med naturen og derfor installerede pumper, der holder vandet kunstigt ude. Det har skabt en unaturlig tilstand, hvor de oprindelige planter og dyr ikke kan leve. Praktisk, men også tørt og trist.

Nu er der et ønske om at opgive kontrollen, slukke for pumperne, så vandet kan vende tilbage, oversvømme den tørre mark, og livet genopstå. Genoprette søen.

Sådan er det også med Guds genoprettelse af vores hjerter: Det kan virke skræmmende. Kaotisk. Vi afgiver jo kontrol! Vi smider figenblade. Vi fjerner det fundament, vi møjsommeligt har bygget op.

Men det er kun sådan, det levende vand kan komme til og oversvømme det tørre land. Det er sådan, Gud genopretter den naturlige balance. Det billede, som var i hans sind, da vi blev skabt.

Det er en *organisk* proces, og sådan nogle er langsomme, bugtede. Så langsomme, at de færreste kan få øje på den. Og vi har brug for hindens hjælp i denne proces.

Men Gud ser det. Han glæder sig over det. Og han er trofast. *Han* vil fuldføre sin gerning i os (Fil 1,6). Også når det virker, som om alt går i stå og går i sort. Måske især *da*. Det skal vi se nærmere på i næste artikel ... ■

Vi har simpelthen svært ved at opfange signalet om kærlighed, når vi bliver irettesat for ulydighed

FOR TROEN

Mysteriet i skabelsen

AF REGIN BENNER

Der er ingen grund til at spørge videnskaben om, hvordan skabelsen er foregået.

Regin Benner, f. 1953

Tidl. teologisk lærer i Nigeria
regingto@gmail.com

Et mysterium er noget, som forstanden ikke rigtig kan forstå, men som troen kan se klart.

Den kristne tro indeholder mange mysterier, fx hvordan Kristus blev menneske, og hvordan han stod op af graven. Også nadver og dåb er dybe mysterier, hvis betydning og indhold kun gribes af troen.

Når det gælder disse mysterier, ville vi aldrig nogen sinde kunne finde på at spørge videnskabsmanden til råds angående, hvordan de skulle forstås.

Vi ville le og nærmest have medlidenhed med den kristne, som for at få styr på, hvordan Kristus kan være til stede i oblaten, ville henvende sig til kemiingeniøren og bede ham foretage en kemisk analyse af oblaten lige efter dets indvielse.

Kun troen fatter mysteriet

Nu er skabelsen af universet også et mysterium.

Mærkeligt nok synes vi, det er okay at henven-

de os til diverse videnskabseksperter for at få dem til at afgøre, hvordan skabelsen egentlig må have foregået.

Og præcis her er det, at mange både kristne og ikke-kristne går galt i byen. Guds skabelse ud af intet vil nemlig aldrig kunne hverken be- eller afkræftes 100 % af videnskaben.

Den eneste 100 % vished, vi her kan få, er gennem troen, som det klart siges i Hebræerbrevet 11,3: "I tro fatter vi, at verden blev skabt ved Guds ord ..."

Det er kun "i tro", vi kan fatte dette mysterium, som teologerne kalder for *creatio ex nihilo* (skabelse ud af intet).

Vor tid er jo i udstrakt grad præget af det, englænderne kalder for *scientism*, dvs. en klippefast tro på, at videnskaben alene kan give os alle de korrekte svar på alting.

Videnskaben kan give os svar på ganske mange ting. Undtagen netop det, vi kalder for troens mysterier!

Da skabelsen netop er et mysterium, må den aldrig komme for videnskabens domstol

Her spørger vi udelukkende åbenbaringen og troen til råds. Da skabelsen netop er et mysterium, må den aldrig komme for videnskabens domstol.

Tror vi på Bibelens første tre kapitler?

I virkeligheden er den første tros-test, vi møder i Bibelen, netop spørgsmålet, om vi vil tro på skabelsesberetningen i de tre første kapitler i Mosebøgerne. Altså tro, at Gud har skabt alt ud af intet, og at beretningen er Guds åbenbaring af, hvad der konkret og historisk er sket.

Består vi den prøve, er vi godt begyndt på vores bibelstudium. Består vi den ikke, kommer der en farlig tvivl ind i vores sind.

For hvis de første kapitler ikke er en pålidelig gengivelse af faktiske begivenheder, hvad så med de resterende kapitler i Mosebøgerne? Hører beretningerne om syndfloden, tårnet i Babel, overgangen over det Røde Hav og helbredelsen ved at se på en kobberslange osv. osv. så også til myte-genren?

For mig at se er det sprog, der anvendes i de første tre kapitler i Bibelen, ikke typisk mytesprog, men ligeså historisk og faktuel som det sprog, der anvendes i Kongebøgerne, hvis historicitet endnu ikke betvivles.

Der er for mig ingen tvivl om, at både Paulus og Jesus havde ret, når de anså skabelsesberetningen for historisk korrekt (fx Matt 19,4-6. 1 Tim 2,14).

Den skinbarlige sandhed om skabelsens mysterium er faktisk udtrykt i et enkelt vers i forbindelse med sabbatsbuddet i Anden Mosebog 20,11:

FOTO: FLICKR

”For på seks dage skabte Herren himlen og jorden og havet med alt, hvad de rummer, men på den syvende dag hvilede han”.

Det er svært for mig at læse verset på anden måde, end at ikke blot mennesket og jorden, men også himlen, dvs. alle stjerner og planeter, ja hele universet blev skabt inden for en tidsramme af seks dage (hvor det er underforstået, at hver dag (døgn) er på 24 timer).

Uden for naturvidenskabens område

Med al respekt for naturvidenskaben i almindelighed hævder jeg, at den ikke kan udtale sig om, hvordan verden blev skabt. Det ligger uden for videnskabens undersøgelsesområde.

Spørgsmålet er derfor: Vil du klynge dig til den *scientism*, som, når de gamle teorier er forældet, kommer med nye igen og igen, eller til den åbenbaring, som aldrig har behøvet at forny sig, men har evighedens forunderlige bestandighed over sig?

Skabelsen er et mysterium og skal derfor ikke for nogen videnskabsdomstol. Mysteriet er alene for troen, den tro, som stadig ser og skuer det, som videnskaben endnu ikke formår. ”For kun i tro fatter vi, at verden blev skabt ved Guds ord, så det, vi ser, ikke er blevet til af noget synligt” (Hebr 11,3). ■

Vi spørger ikke kemiingeniøren om, hvordan Kristus kan være til stede i oblaten – men vi tror på mysteriet.

Udfordring til et helligt liv

OM LUTHERSK DYNAMIK MELLEM
RETFÆRDIGGØRELSE OG HELLIGGØRELSE

AF BIRGER REUSS SCHMIDT

Det kristne liv er en stadig hvile i evangeliet og samtidig en daglig øvelse i kærlighed og gode gerninger, og denne øvelse eller kamp afspejler kampen mellem Gud og Satan.

**Birger Reuss Schmidt,
f. 1958**

Menighedskonsulent i LM
brs@dml.dk

Her ved afslutningen af reformationens 500 års jubilæum kan Luthers fokus på den uforskyldte nåde godt vække lidt ambivalente følelser.

På den ene side uendelig stor taknemmelighed og glæde over hans store genopdagelse: At Guds retfærdighed ikke er noget, vi skal gøre os fortjent til gennem et fuldkomment liv, men derimod *Guds betingelsesløse gave* til syndere, der berder ham om nåde og tilgivelse.

Og på den anden side nærmest en ligegyldighed og mæthed, når evangeliet bliver reduceret til en livløs ligning: Jesus + tro = frelse.

Luther blev kritiseret for at *isolere* retfærdiggørelsen i troslæren, og man har spydigt sagt, at en lutheraner er en person med store ører og små hænder og fødder. Spørgsmålet er imidlertid, om denne karikatur ikke passer bedre på Luthers efterfølgere – heriblandt os! – end på ham selv?

Nok var retfærdiggørelsen af tro for Luther ”en artikel, hvormed kirken står og falder,” og man

kan derfor med rette sige, at det var evangeliet, han helt afgørende valgte at *prioritere*. Men det er overraskende, i hvor høj grad Luther netop ikke isolerer retfærdiggørelsen, men også er stærkt optaget af troens konsekvenser i form af *helliggørelsen* – eller med et andet ord: *efterfølgelsen*.

Troen skaber frugter

Forholdet mellem retfærdiggørelse og helliggørelse blev formuleret i Den augsburgske bekendelse (*Confessio Augustana*), som jo i øvrigt er et af folkekirkens to lutherske bekendelsesskrifter (sammen med Luthers lille katekismus). Her hedder det i den centrale artikel 4 om retfærdiggørelsen:

”Ligeledes lærer de (altså de lutherske menigheder), at menneskene ikke kan retfærdiggøres over for Gud ved egne kræfter, fortjenester eller gerninger, men at de retfærdiggøres ufor- skyldt for Kristi skyld ved troen, når de tror, at

de tages til nåde, og at synderne forlades for Kristi skyld, han som ved sin død har gjort fyldest for vore synder. Denne tro tilregner Gud som retfærdighed for sig (Rom 3 og 4)."

Og i artikel 6 om den nye lydighed:

"Ligeledes lærer de, at den tro bør bære gode frugter, og at den må gøre gode gerninger, påbudt af Gud, på grund af Guds vilje, ikke for at vi skal stole på ved de gerninger at fortjene retfærdiggørelse for Gud. For syndernes forladelse og retfærdiggørelsen gribes ved troen, således som også Kristi stemme bevidner: 'Når I har gjort alt dette, skal I sige: vi er unyttige tjenere.' ..."

To vinkler på retfærdiggørelsen

I dogmatikken taler man om den *forensiske* (juridiske) retfærdiggørelse. Det er den, der omtales i Augustana artikel 4. Her skal vi forestille os, at vi er i en retsal, hvor Gud er dommeren, der erklærer (dømmer) det syndige menneske for ikke bare skyldfri, men fuldkommen for Jesu skyld.

Denne retfærdiggørelse bygger alene på Kristus og finder sted hos Gud. Den er punktuelt: I samme øjeblik jeg tror på Jesus, ser han mig som fuldkommen retfærdig, uanset hvor "retfærdigt" mit liv former sig. Det er langfredagsperspektivet, det objektive. Jeg er i Kristus.

Dernæst taler man om den *effektive* retfærdiggørelse. Det er den, der sker i mennesket, når Gud selv flytter ind og tager bolig i os og er årsag til konkrete forandringer, hvor den nye hellighed vokser frem i den kristne. Det er påskemorgenperspektivet, det subjektive, det genfødte livs fornyelse og vækst med gode gerninger. Kristus er i mig.

Troen forvandler os

Når vi taler om den vigtige skelnen mellem lov og evangelium, så handler det blandt andet om at skelne mellem troen

Det er overraskende, i hvor høj grad Luther netop ikke isolerer retfærdiggørelsen, men også er stærkt optaget af troens konsekvenser i form af helliggørelsen

og troens konsekvenser, mellem retfærdiggørelsen og helliggørelsen – eller med andre ord mellem den forensiske og den effektive retfærdiggørelse. Det er med til at stille skarpt på frelsen som Guds værk alene. Det har vi i høj grad lært af Luther.

Men Luther taler også meget om *dynamikken* mellem de to begreber, og det tror jeg er et område, vi har forsømt. Hør fx, hvad han skriver i fortalen til Romerbrevet:

"Tro derimod, er et guddommeligt værk i os, som forvandler og føder os ud af Gud (Joh 1,13). Den dører den gamle Adam og gør os af hjerte, sind, tanker og alle kræfter til helt andre mennesker. Den bringer Helligånden med sig. Oh, troen er i sit væsen en så levende, skabende, virkende og mægtig ting, at det er umuligt, at den ikke uafslædigt gør godt."

Ja, man må lige glippe med øjnene og tjekke en ekstra gang: Men det er Luther og ikke en moderne karismatiker, der har sagt disse ord. Denne tænkning rækker ikke det mindste ved, at frelsen er Guds værk alene, men den sætter fokus på, at retfærdiggørelse ikke er en død ligning, men et levende liv i et dynamisk fællesskab med vores opstandne herre og frelser.

Luther gjorde op med den katolske teologi, hvor retfærdiggørelse og helliggørelse flød sammen, men det betød så langt fra, at han smed helliggørelsen ud. Hos Luther vokser helliggørelsen organisk og dynamisk ud af retfærdiggørelsen.

Den tilregnede retfærdighed føder retfærdigt liv

Det kommer fx også stærkt til udtryk i

prædikenen *Om den dobbelte retfærdighed*.

Her taler Luther om to slags retfærdighed:

"Den første er den fremmede, som er indgydt udefra. Det er den retfærdighed, hvormed Kristus er retfærdig og retfærdiggør gennem troen ... Ved tro på Kristus bliver altså Kristi retfærdighed vor retfærdighed, og alle ting, som er hans, ja han selv med, bliver vor ... Dette er den ubegrænsede retfærdighed, som på et øjeblik opsluger alle synder, fordi det er umuligt, at synd hænger ved Kristus; og enhver, som tror på Kristus, hænger ved Kristus og er ét med Kristus, idet han har den samme retfærdighed som ham."

"Den anden retfærdighed er vor egen, ikke fordi vi alene udøver den, men fordi vi samvirker med den første og fremmede retfærdighed. Dette er den gode vandrung i gode gerninger. Den består for det første, i forhold til en selv, i dødeligheden af kødet og korsfæstelsen af begæringerne, som det hedder i Gal 5,24. For det andet viser den anden retfærdighed sig, i forhold til næsten, i kærlighed, og for det tredje, i forhold til Gud, i ydmyghed og guds frygt (Tit 2,12) ..."

Luther siger om denne anden retfærdighed, at den er den første retfærdigheds "værk og frugt og en følge af den" - og videre:

"Denne anden retfærdighed fuldender den første, fordi den altid virker, at Adam tilintetgøres, og syndens legeme nedbrydes: derfor hader han sig selv og elsker sin næste, og søger ikke sit eget, men hvad der tjener næsten, og i dette består hele hans færd. Thi i dette, at det åndelige menneske hader sig selv og ikke søger sit

Helliggørelsen vokser ud af retfærdiggørelsen og handler om, at Gud ligedanner os med Kristus og bruger os som sine værktøjer.

eget, udvirker han hos sig korsfæstelse af kødet, og at han søger, hvad der tjener næsten, udvirker kærligheden, og således gør han ved begge dele Guds vilje, idet han lever mådeholdent over for sig selv, retfærdigt over for næsten og fromt over for Gud.

Retfærdiggørelsen påbegynder en helbredelsesproces

På tilsvarende måde bruger Luther også flere steder – for eksempel i sin romerbrevsforelæsnings – billedet af lægen og den syge og knytter til ved lignelsen om den barmhjertige samaritaner. Jesus frelser os, lige som den barmhjertige samaritaner reddede den halvdøde, hjælpeløse mand på vejen. Men manden blev ikke helt rask på én gang, men måtte gennemgå en helbredelsesproces i herberget, vel at mærke på samaritanerens regning.

Den kristne, der har fået syndernes forladelse, bliver ikke pludselig befriet for synden og dens

virkninger i sit liv, men Jesus sætter en helbredelsesproces i gang i form af troens livsforvandelende magt. Retfærdiggørelsen er en punktuelt handling, men den sætter også gang i en proces. Den er både *reputativ* (tilregnet) og *sanitiv* (helbredende).

Det er Gud, der handler, men set fra den kristnes synsvinkel er det også en kamp *imod* gamle Adam og *for* kærligheden til medmennesket og *for* guds frygt. Det kristne menneske er ikke bare en passiv kampplads for kampen mellem Gud og Satan, men er personligt selv en del af kampen.

Den danske teolog Svend Lerfeldt skrev i 1949 en doktordisputats om disse spørgsmål og kaldte den for "Den kristnes kamp – mortificatio carnis (kødets dødelse)". Han stiller problemstillingen hos Luther op med nogle retoriske spørgsmål:

"Er retfærdiggørelse af tro noget skjult, der kun ejes i håbet, noget hinsidigt, eller rummer

retfærdiggørelsen *også* noget dennesidigt? Er kristenlivet identisk med at høre ordet fra Gud, eller rummer det en kamp af en langt mere omfattende karakter?”

Lad os kalde det helliggørelse ...

Men bliver lov og evangelium, tro og gerninger ikke derved filtret håbløst sammen med denne sprogbrug? Bliver fokus ikke flyttet fra, hvad Jesus har gjort, og til, hvad jeg skal gøre? Bliver det ikke uklart, at mit eneste håb på dommens dag er Jesu retfærdighed?

Nej, siger Luther, for det er netop Jesus, der samler det hele. Han er den, der tilregner os sin retfærdighed, han er den, der ved ordet har taget bolig i vores hjerter, og han er den, der sætter troens frugt i vores liv. Som Guds børn er vi forenet med Kristus. Vores dybe relation til ham er som brud og brudgom. Derfor er den kristnes retfærdighed helt og holdent en fremmed retfærdighed, nemlig Jesu retfærdighed.

Det er fortsat troen som en Guds gave, der gør den helt afgørende forskel. *Troen alene!* sagde Luther, men samtidig også: *Troen er ikke alene.* Den fører noget med sig.

”Er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, noget nyt er blevet til” (2 Kor 5,17).

”For i Kristus Jesus gør det hverken fra eller til, om man er omskåret eller ej, men det gør tro, der er virksom i kærlighed” (Gal 5,8).

Luthers tale om den dobbelte retfærdighed er dynamisk på en meget udfordrende måde. Alligevel foretrækker jeg af både pædagogiske og sjælesørgiske grunde at bruge den traditionelle betegnelse *helliggørelse* om det, Luther kalder for *”den anden retfærdighed, vor egen retfærdighed”*. Dermed undgår vi at skulle jonglere med to slags retfærdigheder.

Retfærdiggørelse bliver derfor alene at forstå som Guds erklærede og tilsagte retfærdighed, som alene modtages i tro. Det er Jesu retfærdighed, som *alene* er min trøst og frimodighed

med tanke på dommens dag og ikke de frugter, som troen på Jesus har sat i mit liv.

Men samtidig er det helt afgørende, at vi ikke mister Luthers pointe om den intime dynamik mellem retfærdiggørelsen og helliggørelsen.

Helliggørelsen vokser organisk ud af *retfærdiggørelsen* og er i en vis forstand en del af den. Helliggørelsen er en levende proces, hvor Kristi død og opstandelse på en måde gentager sig i Guds børn. Ånden og nåden vokser, mens det gamle menneskes magt må aftage.

Gud ligedanner os med Kristus og bruger os som sine værktøjer. Helliggørelsen er den skjulte, men nærværende Kristus, der er virksom i hjertet. Derfor skal der forkyndes om både retfærdiggørelse og helliggørelse.

Dynamik mellem hvile og kamp

For Luther er det kristne liv en stadig hvile i evangeliet og samtidig en daglig øvelse i kærlighed og gode gerninger, og denne øvelse eller kamp afspejler kampen mellem Gud og Satan.

Livet igennem forkyndte han utrætteligt det fuldstændig frie evangelium om Guds retfærdighed som en gave til fortabte syndere. Og samtidig understregede han, at det kristne liv må leves i kærlighed til medmennesket. Det udfoldes blandt andet i hans forklaringer til De ti bud i katekismen og i hans lære om at tjene Gud i kald og stand i dagliglivets ordninger.

Denne balance har det altid været vanskeligt for den lutherske kirke at finde. I dag er det os, der udfordres til at finde balancen og dynamikken mellem retfærdiggørelse og helliggørelse, mellem hvilen og kampen. Men i begge aspekter handler det dybest set netop om *Kristus alene*:

”Men ham skyldes det, at I er i Kristus Jesus, som er blevet visdom for os fra Gud, både retfærdighed og helligelse og forløsning, for at »den, der er stolt, skal være stolt af Herren,« som der står skrevet” (1 Kor 1,30f). ■

For Luther er det kristne liv en stadig hvile i evangeliet og samtidig en daglig øvelse i kærlighed og gode gerninger

1 Kan fx læses i *Luther stærke sager*, Lohse 2017

Tiden før verdensafslutningen

AF PETER VESTERGAARD OLSEN

De seneste års verdensbegivenheder minder os om, at enden er nær

I flere af sine taler forbereder Jesus sine efterfølgere på den sidste tid

Lad os ikke svigte vor egen forsamling, som nogle har for skik, men *formane hinanden* så meget mere, som I ser, at *dagen nærmer sig*" (Hebr 10,25).

Jeg har lige genhørt et gammelt musikkbånd fra 70'erne med et par norske sangevangelister. Det slog mig, at flere af sangene var en opfordring til at overveje sit liv og sin tro i lyset af Jesu genkomst. Det forekommer mig, at dette budskab har været påfaldende fraværende i skrift og tale i vore kristne sammenhænge de sidste par årtier.

Den nylig afdøde bibelunderviser Johannes Facius har udtrykt det sådan: "For en stor del af menighedens vedkommende ser det ud til, at vi i dag er optaget af den samme kødelige lyst [som på Noas dage] til hverdagslivets mange gøremål ... Det er, som om vi tror, at vi skal blive ved med at leve her på jorden. Det er måske én af årsagerne til, at der tales så lidt om Jesu genkomst."

Aktuelle påmindelser

Vores optagethed af det nuværende kan dog rykkes af de seneste års verdensbegivenheder, der minder os om, at enden er nær. Blandt mange tendenser kan nævnes nogle eksempler.

- *Forandringer i naturen*: En forsker skriver, at den globale opvarmning har passeret "the point of no return", og at konsekvenserne mærkes i havet, i vejret, i dyre- og plantelivet.¹
- *Politisk og socialt røre*: De storpolitiske spændinger er større end på noget andet tidspunkt de sidste 30 år. Således viser en opinionsun-

dersøgelse, at et flertal i de vestlige lande frygter en tredje verdenskrig.² Der har heller aldrig været så mange flygtninge i verden som nu – 60 millioner.

- *Moralsk skred*: Etikken i den "kristne" del af verden er de fleste steder ændret ved lov, når det gælder fri abort og homoseksuelle parforhold.
- *Åndelig uklarhed*: Der er kommet en bølge af ny åndelighed, der blander sig med klassisk evangelisk kristendom. Eksempelvis kan nævnes udbredelsen af Jesus-meditation³ og kontemplativ "bøn"⁴; begge er opfundet af Ignatius af Loyola, den evangeliske reformations mest markante modstander. Samtidig sker der tilnærmelser mellem evangeliske og katolske kirkesamfund, der skaber uklarhed om troens grundlag. Eksempelvis Rick Warrens ("America's Pastor") ønske om samarbejde med den katolske kirke og Pave Frans' møde med lutheranere i Malmø den 31.10.2016 i anledning af 499-året for reformationen.
- *Mulighed for magtkoncentration*: Hele verden er i stigende grad bundet sammen økonomisk, sprogligt og kommunikationsmæssigt – og er dermed let at styre centralt. Det er også muligt at få skudt en chip ind i hånden, sådan at man både kan identificere sig selv og udføre andre ting elektronisk, fx betale varer.⁵

Den sidste dag

Bibelen fortæller os, at der kommer en sidste dag, Herrens dag. Den dag skal ethvert menne-

Peter Vestergaard Olsen,
f. 1954

Tidl. patentrådgiver
pvolsen@yahoo.dk

ske stå til regnskab for sit liv, det vil sige: sine ord, sine gerninger, sine holdninger, sine forskellige valg.

De, der tror på Kristus, tilskyndes igen og igen til at leve i bevidstheden om denne dag. For dem er det befrielsens og håbets dag, en glædens dag. Forud for dagen vil der ske mange ting, der vil forurolige og varsle farer og vanskeligheder. I flere af sine taler (Matt 24-25. Mark 13. Luk 21) forbereder Jesus sine efterfølgere på den sidste tid.

Forudsigelser om endetiden

Der vil komme krig og rygter om krig. Jesus siger, at folkeslag vil rejse sig mod folkeslag, og der vil være hungersnød og jordskælv både her og der. Der vil blive en udbredt forfølgelse af de troende. Der vil blive splittelse i familierne på grund af troen på Jesus. Lovløsheden vil tage overhånd, og kærligheden vil blive kold hos de fleste.

Der vil ske tegn i sol, måne og stjerner, og de himmelske legemer skal rystes. Til sidst skal alle se Menneskesønnen komme i himlens skyer, med kraft og megen herlighed, og englene vil samle hans udvalgte fra alle verdenshjørner. Det vil ske uventet for jordens befolkning. Kun Faderen selv kender dagen og timen.

Essensen af Jesu ord om menneskehedens tilstand i denne tid har profeten Daniel sat ord på: "Mange skal blive lutret, rensat og prøvet. De ugudelige handler ugadeligt og forstår intet, men de indsigtsfulde forstår" (Dan 12,10). Så det vil være en tid, hvor Guds folk bliver prøvet med hensyn til, hvad der egentlig er i dem – er det tro på Jesus og tillid til hans ord, eller er det åndelig uforstand.

Jesu advarsler

"Se til, at ingen fører jer vild," siger Jesus. Han forbereder os på, at mange vil kom-

Der står ingen steder i Skriften, at vi skal forberede os på Antikrists komme, men mange steder, at vi skal forberede os på Jesu komme

me i hans navn og hævde: "Jeg er Kristus". Der vil fremstå falske kristusser og falske profeter, der vil føre ikke få, men mange, vild. De vil udføre store tegn og mirakler for endog at føre de udvalgte – de troende – vild.

Jesus siger, at det vil blive ligesom i Noas dage, hvor folk beskæftigede sig med livets glæder og ignorerede advarsler fra Noa, retfærdighedens forkynner. Men pludselig kom vandfloden og rev dem alle bort. Jesus sammenligner det med sit komme, som også vil ske uventet. Kun hans Far i himlen vil kende dagen og timen. Advarslen lyder: Våg derfor!

Endvidere beder Jesus disciplene om at tage sig i agt, så deres hjerter ikke sløves, og den dag pludselig kommer over dem som en snare (Luk 21,33f). En ting er at blive skræmt af foruroligende ting, en anden er at hengive sig til udsvævelser eller lade sig fange af hverdagens bekymringer. Vi er alle i den risiko.

Derfor siger Jesus til sidst: "Våg altid, og bed om, at I må få styrke til at undslippe alt det, som skal ske, og til at stå foran Menneskesønnen" (Luk 21,36).

Ikke skræmme, men opmuntre

Men Jesus siger kun dette, for at vi skal være forberedt og netop ikke lade os skræmme af de truende begivenheder.

Han opfordrer os til, når vi ser disse ting, at løfte vore hoveder, fordi vores forløsning nærmer sig (Luk 21,28). Jesus vil snart komme igen for at hente sin brud. Han tilskynder os til at være årvågne og bede, og holde ud.

Som den norske radiopræst Johnn Hardang har sagt, står der ingen steder i Skriften, at vi skal forberede os på Antikrists komme, men mange steder, at vi skal forberede os på Jesu komme.

For der er to positive ting, der viser os, at tiden er nær. Det ene er, at evangeliet skal prædikes til et vidnesbyrd for alle folkeslagene – det mål ser snart ud til at være nået. Det andet er talen om figentræets blomstring, som i sammenhæng med andre udsagn af Jesus i evangelierne bedst kan forstås som en opblomstring af Israels folk, som vi har set ved staten Israels oprettelse og bevarelse, og som vi ser ved det stigende antal jøder, der kommer til tro på Jesus som Messias.

Og Jesus giver en trøst, der rækker ud over det, vi oplever: "Frygt ikke, du lille hjord, for jeres fader har besluttet at give jer Riget."

Tre lignelser

I forudsigelserne af sin genkomst bruger Jesus bl.a. lignelserne om brudejomfruerne, talenterne og adskillelsen af fårene

og bukkene.

Om *de ti brudejomfruer* (Matt 25,1-13) siger Jesus, at de alle faldt i søvn, men de fem var forberedt på at møde brudgommen ved at have ekstra olie med, de andre ikke. Olie bruges ofte som symbol på Helligånden, og vi kan fortolke lignelsen sådan, at Ånden og dermed troen var veget fra de fem.

Da de i sidste øjeblik søgte at vende om og genoprette forholdet til Gud, var det for sent. Der var ikke noget at få hos de andre og ikke tid til at gå til købmanden. Vi kan lære, at det ikke er nok at være sammen med dem, der venter brudgommen, og ligne dem i det ydre; der må også være et levende forhold til brudgommen, når han kommer igen.

Om *de betroede talenter* (Matt 25,14-30) siger Jesus, at hans tjenere får forskelligt til at tjene ham med, nogle meget, andre lidt. Det er trofastheden i brugen af talenterne, som den tilbagevendende herre lægger vægt på, ikke på, om de formår at frembringe lige store synlige resultater.

Imidlertid er der en tjener, der graver sin talent ned. Han giver en dårlig undskyldning for sit valg. Han får den dom, at han er ond, fordi han ikke har virket med sin talent efter sin herres hensigt, og doven, fordi han ikke har arbejdet med sin talent.

Det er bemærkelsesværdigt, at denne dårlige tjener bliver straffet hårdt. Her er et billede på en kristen, der ikke tager den skat, der er ham betroet, evangeliet om Jesus, alvorligt. Han anvender ikke sine gaver og midler, så evangeliet kan udbredes og Guds rige kan vokse, men lader dem ligge, måske af frygt for mennesker eller ulyst til besværet. Han går fortabt, selv om han af navn er en Jesu tjener og altså en kristen.

Om *fårene og bukkene* (Matt 25,31-46) siger Jesus, at de har forholdt sig helt forskelligt til ham selv. Jesus taler om nogle meget menneskelige ting: mad og drikke til den sultne og tørstige, gæstfrihed over for den fremmede, tøj til den fattige, omsorg for den syge, og besøg hos

den fængslede.

Det afgørende er, om det er noget, der er gjort mod Jesus selv. Og det er bemærkelsesværdigt, at Jesus identificerer sig med "disse mine mindste brødre", altså de uanselige medlemmer af hans troende menighed, og at ingen forstår, at de har med Jesus at gøre. Jo, for den, der kender Jesus og lever i troens forhold til ham, han viser en særlig kærlighed mod disse mindste brødre, som tilhører Jesus, uden at tænke over det. Så det er prøven på, om man hører Jesus til eller ej.

Den troende menigheds rolle

Hvad er så vores kald som menighed i disse dage? Som i Noas dage er det at bygge en "ark", der kan frelse. Det er at arbejde for den nye verden, at berede vejen for Guds Rige. Vi kan være et vidnesbyrd i denne verden ved at pege på den eneste vej til frelse: Gennem omvendelse og tro på Guds Søn, Jesus Kristus, som er den frelsens ark, hvorved mennesker kan blive overført fra en døende verden og ind i det herlige Guds rige.

Det er nemlig vores kald og vores opgave. Og selv om vi ikke alle er evangelister eller har iøjnefaldende tjenester i Guds rige, så er kristne i kraft af livsforbindelsen med den evige Gud et lys i mørket og salt i en døende verden.

Der er et ord fra Mikas bog, der på en fin måde sammenfatter, hvad der er en kristen livsstil. Det er godt at holde sig til i en tid, hvor alt vakler:

"Det er sagt dig, o menneske, hvad der er godt, og hvad Herren kræver af dig: hvad andet end at øve ret, gerne vise kærlighed og vandre ydmygt med din Gud" (Mika 6,8. 1931-oversættelse).

Vi kan undres over, at Gud ikke før har gjort en ende på denne verdens elendighed og lidelse. Men han ønsker at frelse mennesker, og det tager tid.

"Derfor, mine kære, når I ser frem til dette, så vær ivrige for at stå uplettede og lydefrie for ham i fred, og forstå, at vor herres langmodighed er til frelse" (2 Pet 3,14-15a). ■

-
- 1 *The Independent* den 1. december 2016
 - 2 *The Independent* den 6. januar 2017
 - 3 Visualisering af begivenheder i Jesu liv
 - 4 Ordløs bøn, hvor man søger Guds nærvær og lukker af for bevidste tanker
 - 3 *Berlingske Business* den 30. oktober 2016

Bare sig nej!

BOGANMELDELSE AF JENS LOMBORG

Bare sig nej!

Et personligt opgør med letkøbte svar om køn og seksualitet

Ed Shaw

Credo 2017

184 sider, kr. 199,95

Vi vokser op i en af de mest seksualiserede kulturer siden tiden før kristendommen. Der er sex overalt. Vi vil bare så gerne have sex. Og nettet, tv-serierne og tidsånden råber: Bare gå til den! Råbet lyder også til de kristne, der gerne vil leve i efterfølgelse af Jesus.

Giver det overhovedet mening at fortsætte med at insistere på, hvad Bibelen lærer os, nemlig at sex kun er bestemt til at udfolde sig mellem en mand og en kvinde inden for rammerne af ægteskabet?

Bogen *Bare sig nej!* er skrevet af den engelske præst Ed Shaw. Han har selv homoseksuelle følelser – og lever i afholdenhed. En røst, som er værd at lytte til.

Giver Bibelens svar mening i dag?

Han ønsker ikke at bære sin identitet ud fra sin seksualitet, men ud fra, hvad Gud siger om mennesket, der er nyskabt ved tro og dåb i Kristus. Han er ikke bange for at tale om hverken arvesynd eller "Kristusværd" og henviser fint til Tim Keller, C.S. Lewis, Bonhoeffer, Nouwen og Wesley Hill.

Det, Gud har at sige om kærlighed, samliv, sex, familie og kønsidentitet, virker for mange utroværdigt, giver ikke længere mening – langt ind i kristne kredse. Fristelsen til at være konform er enorm. Det, som Bibelen siger, lyder helt og aldeles urimeligt!

Og hvad gør man så, når der træder mennesker ind i vores liv, ind i kirkens fællesskab, mennesker, som aldrig før har tænkt, at der var noget galt i et seksuelt kærlighedsforhold mellem to mennesker af samme køn?

Hvad er de gode grunde til, at vi beder mennesker afslutte de mest positive indbyrdes kærlighedsrelationer, de tilsyneladende nogensinde har haft?

Det lykkes for bogen at svare på disse spørgsmål. Samtidig gøres der op med en række fordomme og misforståelser vedrørende Bibelens lære om køn, seksualitet og ægteskab.

Bogen er bygget op om ni gængse misforståelser i vores tid:

1. "Din identitet er din seksualitet"
2. "En familie er far, mor og 2,4 børn"

3. "Hvis du er født som homoseksuel, kan det ikke være forkert"

4. "Hvis det gør dig lykkelig, må det være rigtigt"

5. "Sand intimitet finder man kun i sex"

6. "Mænd og kvinder er lige og fuldstændig ens"

7. "Et sandt kristenliv er lig med at være heteroseksuel"

8. "Cølibat er ikke godt for dig"

9. "Lidelse er noget, man skal undgå"

Her er et par af de skinnens-spark, jeg fik undervejs:

Et spark til lykke-idealet

Om lykken (kap. 4): Det eneste, der virkelig er en autoritet i verden i dag, er menneskets egen personlige lykke. Vi fortjener den, og vi stræber efter lykken! Den kan blive en afgud for mange af os. Hvis afsavn, smerte og afkald kommer vores vej, viger vi udenom. Det kan nemlig let gøre os ulykkelige og er derfor pr. definition forkert og ondt.

De fleste af vore beslutninger bliver taget ud fra, hvad der gør os mest lykkelige på kortest tid, og selvfølgelig gerne med lavest mulige omkostninger. Det samme billede tegner

sig langt ind i kirken og gør os handlingslammede i mødet med smerte og modgang, fordi vi ubevidst går ud fra, at Gud ønsker, vi skal være lykkelige – på samme måde som det annonceres i samfundet.

“I tidligere generationer havde mange kristne en livsstil, der var markant anderledes end deres ikke-kristne naboers. I dag er der ofte ingen forskel” (s.62).

I et samfund, hvor lykken kan købes for penge, holder vi derfor alle pengene for os selv. For ikke at blive ulykkelige. Jo, jo, vi vil gerne give noget til Guds riges sag, men først efter vi har betalt for det, som vi mener at have krav på og lyst til: Tøj i rå mængder, sko i stakkevis, ferier ad libitum og en pensionsopsparing, der garanterer høj levestandard lige til den dag, vi dør.

Vis mig den præst, som tør prædike imod dette, som tør opfordre til afsavn, der kan mærkes! Den forkyndelse har vi brug for, påpeger Shaw. Bogen kalder til at gøre noget, der går imod den herskende forståelse af lykke. At vove at erfare den midlertidige ulykke – i solidaritet med de i menig-

I et samfund, hvor lykken kan købes for penge, holder vi alle pengene for os selv. For ikke at blive ulykkelige

heden, som kæmper med at forstå, hvorfor Gud er “ulykkeksskaber” i deres liv.

“Faktisk er det i mange konservative kirkelige kredse sådan, at stort set den eneste gruppe, der stadig bliver bedt om at gøre noget, der gør dem ulykkelige, er dem, der er seksuelt orienteret mod deres eget køn” (s.63). Nemlig at sige nej!

Et skulderklap til venskabet

Om venskab (kap. 5): Når vi i kirken taler om intimitet, begrænser vi os til ægteskabs-snak. Det er en stor fejl: Vi skal også generobre venskabet mellem to af samme køn,

hvor man dyrker hinandens selskab og sætter pris på hinanden, prioriterer hinanden.

Med udgangspunkt i “bromancen” mellem David og Jonatan – “Din kærlighed var mig mere dyrebar end kvinders” (2 Sam 1,26) – fremhæver Shaw en ikke-seksuel broderkærlighed: Den dybe, fortrolige intimitet mellem to af samme køn (som begge er gift med en kvinde).

Netop kirken burde være stedet, hvor den slags dybe, intime “bromancer” m/k, kan blomstre frit. Gud er jo al sand kærligheds ophav. Hvor kirken tidligere har fremhævet “venskabet som en dyd, der

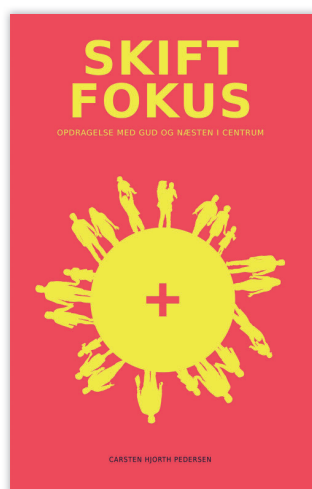
var lige så gavnlig som den ægteskabelige kærlighed”, har vi i dag (i forsvar for ægteskabet?) mistet meget af tanken om venskabet.

Shaw viser i bogen, at kristne i vid udstrækning har et troværdighedsproblem, når det kommer til måden, hvorpå vi taler om køn og identitet, og i måden, det kristne fællesskab håndterer seksualitet og køn. Og han viser veje videre frem. Den er varmt anbefalet.

Et afsluttende suk: Bogens hovedtitel, *Bare sig nej!*, er en akavet titel til en bog, som netop ønsker – og på forbilledlig vis lykkes med! – at gøre op med forenklede svar. ■

Skift fokus

BOGANMELDELSE AF RUTH VATNE RASMUSSEN

Skift fokus

Opdragelse med Gud og næsten i centrum

Carsten Hjorth Pedersen

LogosMedia 2017

176 sider, kr. 149,95

Jeg forventer noget godt, når der kommer en bog fra Carsten Hjorth Pedersen, Kristent Pædagogisk Instituts daglige leder. Noget godt, så lidt og nuanceret om børn og opdragelse. Og jeg blev heller ikke skuffet.

Jeg var lidt spændt på, om der mon kom noget nyt? Emnerne og udfordringerne er der blevet skrevet om før. Men jo, nyt er der: En ny vinkel på opdragelsen, eller et nyt fokus, som bogens titel også siger.

Titlen *Skift fokus* er lidt provokerende, idet den næsten forudsætter, at læseren hidtil har haft forkert fokus. Kan bogen ruske lidt op i læserens meninger og holdninger, tænker jeg, at det er en god grund til at udgive en ny bog om et gammelt emne med et nyt fokus.

Men bogen er ret nuanceret, så den provokerer ikke meget længere end til omslaget. Undervejs bliver jeg lidt frustreret over al den nuancering. Samtidigt er det med til at gøre bogen til befriende læsning. Der er nemlig ikke en færdig opskrift – eller GPS, som forfatteren kalder det – på, hvordan børn skal opdrages.

Derimod er der en retning og

Bogen er ret nuanceret, så den provokerer ikke meget længere end til omslaget

et mål, et kompas, som er Gud og næsten. Det er det nye; et ændret fokus på, hvad der er i centrum. Fra at det enkelte barn er i centrum i opdragelsen, vil Carsten Hjorth Pedersen dreje vores fokus, så det kommer til at handle om "Guds ære, næstens gavn og min egen glæde".

Dette fokus udfordrer mig som forælder, som lærer eller leder i den lokale børneklub. Opdragelse er nemlig ikke et område, som Gud skal blandes udenom. Ligesom jeg ønsker at lade Gud præge og vejlede mig i alle livets øvrige forhold, burde det også helt naturligt være rettesnor i opdragelsen.

Realisme over børneopdragelsen

De verdslige synspunkter og meninger om samme sag kan inspirere, men mangler det vigtigste. For ved at have "en Gud over os og en næste ved vores side" bliver fokus i op-

dragelsen noget helt andet.

Bogen peger eksempelvis på den realisme, der kommer ind over børneopdragelsen. Jeg er som voksen ikke perfekt og behøver heller ikke lade som om. Jeg har derimod et sted at gå hen, når jeg fejler. Samtidigt regner jeg heller ikke mit barn for at være perfekt og uden fejl. Det afføder overbærenhed og tilgivelse i stedet for helt uoverkommelige forventninger.

Bogen er inddelt i flere hovedafsnit og kapitler, men det er ikke alle steder så enkelt at skelne de forskellige afsnit fra hinanden. Det er dog ikke ødelæggende for læseoplevelsen. Den er nemlig stadig godt skrevet, nem at læse og inspirerende på mange måder.

Og selv om der ikke kommer en konkret vejledning til, hvordan jeg som voksen skal takle dette og hint, så har jeg lavet mange understregninger i mit eksemplar. ■

FIND MERE OM

GAMMEL PAGT I NY BELYSNING

I TIDLIGERE ARTIKLER FRA BUDSKABET

GAMMEL TESTAMENTE TEGNER SILHUETTEN AF KRISTUS

af Leif Andersen, Budskabet 6/2016

dml.dk/sites/default/files/files/budskabet_2016-6.pdf

TO MÅDER AT LÆSE DET GAMLE TESTAMENTE PÅ

af Peter Søes, Budskabet 3/2016

dml.dk/sites/default/files/files/budskabet_2016-3web.pdf

HERREN HAR TALT

af Carsten Vang, Budskabet 1/2013

dml.dk/sites/default/files/files/2013_budskabet_1.pdf

Nytårsønsker

Redaktionen ønsker alle læsere en glædelig Jesus-jul!

Samtidig vil vi diskret nævne vores nytårsønsker for jer:

- Vi har brug for jeres forbøn!
- I må meget gerne anbefale Budskabet til andre eller give dem et gaveabonnement.

Det kan gøres via www.budskabet.dk eller på mail:

dml@dml.dk eller tlf. 48 20 76 60

GODT SAGT

*Sig ikke, at Gud
er tavs, når din bibel
er lukket*

JOHN PIPER

UDGIVER:

Luthersk Mission
 Industrivænget 40
 3400 Hillerød

WWW.BUDSKABET.DK

TEMA:

Gammel pagt i ny belysning

Det kan være svært at læse Det Gamle Testamente (GT). Der er omstændelige ceremonier og forskrifter, som virker fremmede for nutidens læsere.

Hvad skulle de til for? Og hvilken betydning har de for os som kristne i dag?

Temaet i dette nummer fokuserer på, hvordan vi forstår den gamle pagt. Vi ser på sammenhænge og forskelle mellem GT og NT. Der gives eksempler på, hvordan NT bruger anliggendet i GT. Et specifikt afsnit fra ceremonialloven i Tredje Mosebog får endda en sjælesørgerisk udfoldelse i lyset af den nye pagt.

Derudover kan du læse udfordrende artikler om endetiden og om et dydsmønster, der kom ind i et dødsmonster og ... læs selv videre.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Luther blev kritiseret for at *isolere* retfærdiggørelsen i troslæren, og man har spydigt sagt, at en lutheraner er en person med store ører og små hænder og fødder. Spørgsmålet er imidlertid, om denne karikatur ikke passer bedre på Luthers efterfølgere – heriblandt os! – end på ham selv?

BIRGER REUSS SCHMIDT SIDE 28

Det er ubehageligt ikke at være elsket. Så må jeg holde det onde for mig selv, skjule det, dække over det, kompensere for det med gode gerninger, så jeg kan få kærlighed

MANUEL VIGILIUS SIDE 24